

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 5

Vasario 16 d. reikšmingą minėjimą Amerikoje

padarys „Lietuvos laisvės sargai“, kurių štabas išleido atsišaukimą į buv. karius. Tarp kitko ten pasakyta:

„Kaip paprastai, mes, kariai, savo kaulais sukūrėme istoriją. Tautos sūnų kaulai užmiršti ilsimi Sibiro dykumose, Gudijos giriose, Vilniaus — Varėnos — Augustavo nuplikintose kalvose, Prancūzijos laukuose. Vilkėdami, ar laisvos Lietuvos, ar Amerikos uniformos milines, visi mes lietuviai kariai kovėmės vienu pasiryžimu Lietuvai laisvę iškovot.“

1930 metais trimitai vėl gaudžia: Lietuva dar ne visa laisva. Atgaivintas Lietuvos Laisvės Sargų Štabas ir žemiau pasirašę iniciatoriai šaukia Amerikos armijos lietuvių veteranų ir Lietuvos karluomenės bei Klaipėdos sukilimo veteranų bei savanorių seimą 1930 m. vasario 16 d, Aušros Vartų parapijos salėje, 568 Broome St. New York City. Visi buvusieji kariai kviečiami gausingai dalyvauti. Vietose organizuokitės ir visi, pas ką lietuviškas sentėvių kraujas kunkuliuoja, atvykite į Karių seimą.

Seimo programa bus paskelbta vėliau.

*Lietuvos Laisvės Sargų Štabas ir
D. Khnga, K. Jurgėla, J. Šeikas,
J. Jurgėla, J. Navikas.*

Įvairenybės.

Kokių esama reklamų.

Dabartiniais visuotinos konkurencijos laikais labai svarbią rolę vaidina reklama. Pas mus reklamuojasi daugiausia spaudoje. Bet kai kuriuose kraštuose, ypač Amerikoje, tokia reklama laikoma per silpna. Ten įvairios įmonės sugalvoja kartais labai originališka reklama. Čia paduodame pora pavyzdžių, kaip kartais reklamuojasi Amerikos kino teatrai:

Vieno Čikago kino direktorius išsiuntinėjo kvietimus į naują filmos premjera ir pridėjo prie pakvietimo 4 amer. centų čekį. Kvietimų turinys buvo toks: „Gerbiamasis pone. Spėdamas, kad tamstos metinės pajamos yra 15.000 dolerių ir būdamas įsitikinęs, kad ir tamsta esi tos nuomonės, kad „laikas tai pinigai“ prie šio pridėdū 4 centų čekį, kaip atlyginimą už tas dvi minutes laiko, kurį tamsta sugaiši, beskaitydamas prie šio kvietimo pridėta šios dienos premjeros skelbimą. Prašau jį tik perskaityti ir tamsta įsitikinsi, kad nė viename kino teatre dar nebuvo tokio žavinčio poveikio“.

Kino teatro direktorius neapsiriko. Pridėti čekiai taip sudomavo pakviestuosius, kad jų dauguma perskaitė pridėta programą ir atėjo į kino seansą.

Kitas kino teatro direktorius griebėsi dar originališkesnės reklamos. Vieną gražų rytą visose miesto gatvėse pasirodė skelbimai, kad „Royal“ kinui reikalinga 500 gyvų kačių ir kad už kiekvieną katę bus duodama veltui po du kino bilietus.

Mieste prasidėjo didžiausia kačių medžioklė. Jau ligi vidurdienio 500 kačių buvo pristatyta. Kino tarnautojai prie visų kačių uodegų dailiais spalvuotais kaspinais priraišiojo korteles su parašu. Nuo antradienio bus rodomas sensacinis filmas: „Kačių medžioklė“. Taip papuoštos nusigandusios katės, paleistos vienu laiku per miestą, sukėlė visų gyventojų dėmesį.

Filmos vaidinimo dieną kino teatras buvo kimšte prikimštas publikos.

Spyna su laikrodžiu.

Vis drąsesni ir drąsesni darosi kriminalistų žygliai išplėsti bankus ir pinigų spintas. Todėl vienas konstruktorius išgaivo laikrodinę spyną, kurią galima atrakinti tik tam tikrą valandą. Kitu laiku, net ir turįs raktą, spynos jokiu būdu atrakinti negalės.

Kiek kaštuoja amerikiečių grožis.

Amerikietės kosmetikos reikalams per metus išleidžia 2.000 milijonų dolerių.

Japonų savizudybės.

Viename iš didžiausių Japonijos miestų Osakoje per vienus metus nusižudė 15.000 žmonių.

Lenkų erelis „subolševikėjo“.

Lenkų valstybės herbas erelis labai buvo panašus į riebia vištą, neveltui mūsų kareiviai 1919—20 metais jį vadindavo „baltoji višta“. Pagaliau tai pastebėjo ir patys lenkai. 1927 metų pabaigoj buvo išdirbtas ir įstatymu patvirtintas naujas herbo pavyzdys. Čia lenkų „erelis“ jau nebepanašus į riebia vištą, bet į... liesą apipešiotą vištą.

Višta, tai višta. Tai dar pusė bėdos. Bet vieną gražią dieną pasirodė, kad „liesoji višta“ yra „subolševikėjusi“. Neseniai valstybinė pinigų kalykla, išleidimui naujų 1 ir 5 zlotų monetų, betirdama valstybės herbo erelio piešinio pavyzdį, pastebėjo ant erelio sparnų...bolševikų ženklą — penkiakampes žvaigždes. „Vištos pillečiai“ pakėlė spaudoj didžiausią triukšmą ir pradėjo ieškoti erelio „subolševikinimo“ kaltininkų.

O „liesoji višta“ ir dabar tebestypso pasipuošusi penkiakampėmis žvaigždėmis.

Kiek uždirbo futbolo treneris.

Jau daug buvo rašyta, kad Amerikoje galima uždirbti pasakiškas pinigų sumas, neturint aukšto kultūrinio išsilavinimo. Štai įdomus pavyzdys.

Kolumbijos universitetas neseniai pasamdė futbolo trenerį, kuriam bus mokoma per metus 18.000 dolerių. Šis treneris (italas) visai bemokslis, jis negali parašyti nė vieno raštelio, tam reikalui samdo sekretorių. Bet jis gabus treneris ir to, matyt, jam užtenka, kad gautų tokį milžinišką atlyginimą, kuris 1.000 dolerių didesnis už ministerio algą ir aštuoniais tūkst. dolerių už senatoriaus algą, nekalbant jau ape universiteto profesorius, iš kurių, gal būt, keliasdešimt visoje valstybėje gauno vos pusę.

114 žodžių ant vienos pupos.

Nepaprastą ir, tur būt, vienintelę savo rūšies dovaną neseniai gavo Vest Virginijos (P. Amerikoje) gubernatorius. Jam buvo atsiųstas paprastas pupų grūdelis, ant kurio nežinomas menininkas išbraižė indų kalba pasveikinimą, susidedantį iš 114 žodžių, kuriuos galima perskaityti tik su padidinamuoju stiklu. Šis nepaprastas kūrinys buvo sukurtas per penkis mėnesius.

Jau XII metai gyvuoja „KARYS“

Kas tik bent vieną „Karlo“ numerį gavo pamatyti, tas jau niekad nebesiskyrė su „Kariu“, nes „Karys“ yra įdomus, pigus ir gausiai iliustruotas savaitinis karių laikraštis.

Pasiskubinkit savo laiku užsiprenumeruoti, nes visi metiniai skaitytojai nemokamai gaus gražų sieninį Vytauto jubiliejaus kalendorių.

Kaina: 12 mėn. — 8 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt., 1 mėn. — 1 lt. Užsieny, be Latvijos, Estijos ir Vokietijos, dvigubai.

Adn.: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė. „Karys“

Kaina visiems: metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt. ir 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Skelbimų kaina pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr.

Leidžia Vyr. Štabo Sp ir Švt. Skvrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XII metai

Kaunas, 1930 — VYTAUTO DIDŽIOJO — m. sausio m. 30 d.

Nr. 5 (557)

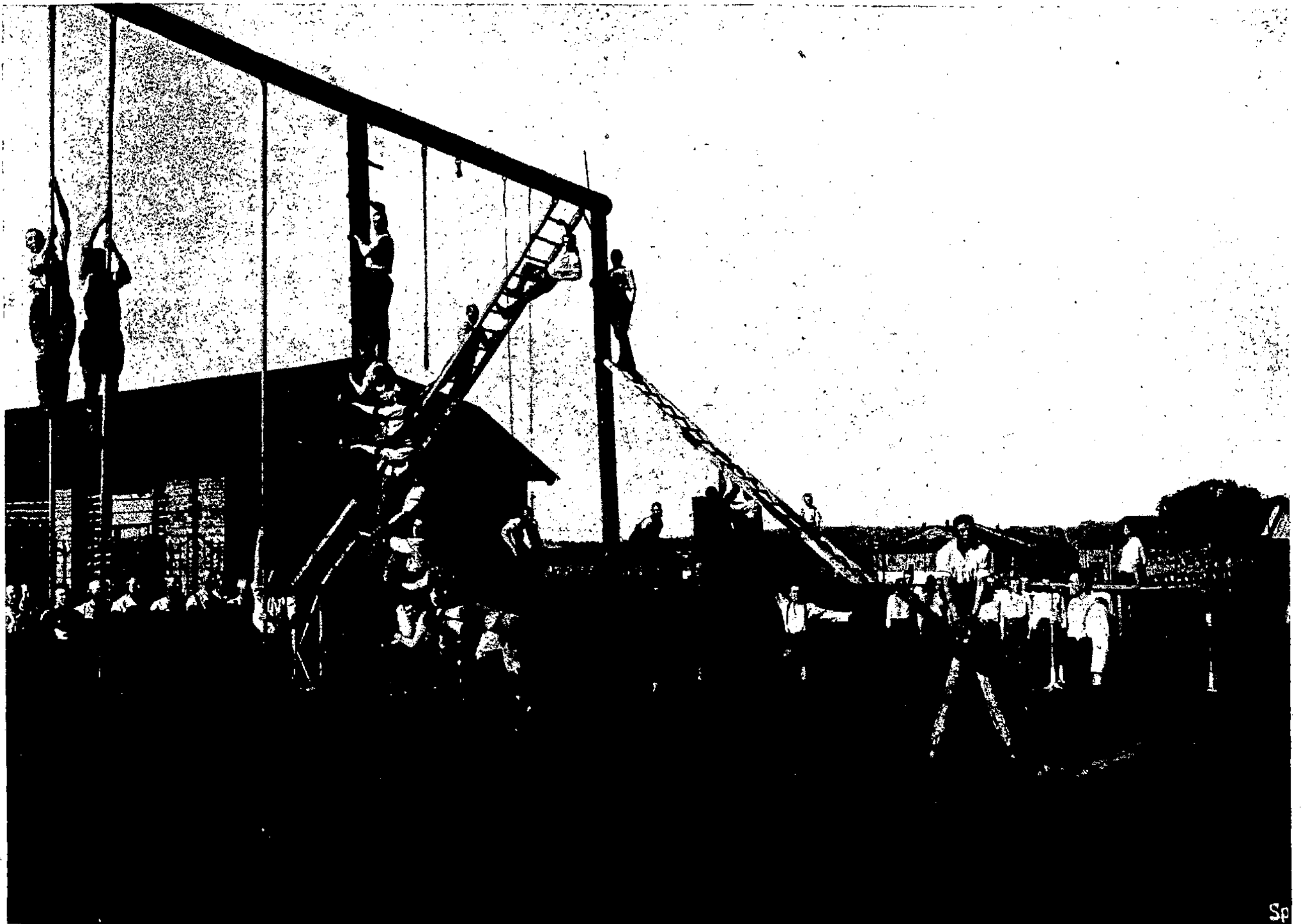
Mūsų naujokai.

Visiems žinoma, kad kariuomenėn atvyksta bepradeda bresti, jauni, stiprūs ir miklūs vyrai. Jų tarpe pasitaiko kaimo, ar net parapijos garsenybių savo išmislais. Vienas akrobatiškai ant rankų pavaiškčioja; kitas, išskėtęs kojas, rankas už nugaros sunėręs, nuo žemės adatą lūpomis paima; trečias išžarginęs kojas ir rankas per aikštę it malūno sparnai verčiasi; ten, žiūrėk, toks imtininkas, kad ne tik savo kuopos, bet ir iš kaimynių visus ant žemės guldo. Žodžiu, miklūs vyrai.

Yra ir Molio Motiejų, nedrašių, tingių. Štai ant savo „sunduko“ atsisėdęs, parėmęs galvą kumščiais

liūdi, mat, nežino, kur jo namai, pėsčias nepareitų; kitas, išsitraukęs lašinių luistą, užkąsdamas pyragu maumoja, ir taip išigilina į tą valgymą, jog nepastebi karininko, klausiančio iš kur kilęs. Ten antai pūpsio kampe, nejausdamas musės, kuri įkyriai jam akysna lenda. Pasitaiko ir tokių, kurie paklausti, kaip vadinasi, išbalina akis, prasižioja ir tyli. Tokių maža, bet vis dėlto yra. Negali žmogus suprasti, kodėl jie tokie, tik vėliau paaikškėja jų pirmųjų dienų nerangumas, nedraša ir įspūdžiai kariuomenėj.

Įvairus ir margas mūsų naujokų ir išsilavinimas. Greta tokių, kurie kelias gimnazijos arba ki-

Gimnastika, sportas tvirtina žmogaus raumenis, skaidrina sielą ir kelia dvasią.

3 art. p. foto

tos mokslo įstaigos klasės baigę, dauguma visai skaityt rašyt nemoka. Ačiū Dievui, metai po metų, bemokslių skaičius mažėja. Kuriems teko kelias klases baigti, jau neretenybė. Auga taip pat skaičius ir pradžios mokyklą baigusių arba savamokslių. Pastarųjų tarpe atsiranda ir tokių, kurie savo žiniomis ir sumanumu net pradžios mokyklą baigusius pralenkia. Jau artinasi tas laikas, jis jau nebetoli, kada analfabetas mūsų naujokų tarpe bus retai sutinkamas. Tada sumažės ir tie Molio Motiejai.

Išvykus provincijon, pavyzdžiui atostogoms, kada pamatai kaimo žmones, ypatingai sekmadienį, kada susirenka bažnyčion daug jaunuolių, pradedi nejučiomis lyginti atvykstančius naujokus su šiais pasipuošusiais, išsiblizginusiais, laukiančiais savo eilės. Čia kiekvienas, rodos, savo vietoj, kalba, juokauja, šposus krečia. Minioj sunku pastebėti, kuris netikęs, nerangus; taip pat žymiai neišsiskiria nė smarkuoliai. Minia vienodą antspalvį žmonėms duoda. Kitoks vaizdas su naujokais. Kada jie išskirstyti į kuopas, tada kiekvienas kuopos vadas, būrio vadas stengiasi atvykusį pažinti, ne tik akimis permesdamas jo išvaizdą, bet nori taip pat suprasti ir jo vidų, pažinti naujoko sielą. Kuopoj tuojau išsiskiria, tuoj pasirodo, kam kuris tikęs. O praslinkus kelioms dienoms visai paaiškėja naujoko palinkimai, būdo ypatybės, skirtumai ir privalumai.

Norėdamas dar geriau pažinti mūsų naujokus, praslinkus tam tikram laikui, kada, mano manymu, jie jau nesvetimi kariuomenei, jau apsipratę su tvarka ir pareigomis, padariau toki bandymą: pareikalavau, kad kiekvienas parašytų man pirmuosius išpūdžius kariuomenės atvykus. Neminėsiu jų aprašymuose kalbos klaidų, nekalbėsiu taip pat nė apie tarmes, kokių pasitaikė rasti skaitant jų išpūdžius; pasidalinsiu su skaitytoju tik tų išpūdžių mintimis. Jie yra įdomūs, nors paprasti, kiekvieno pergyventi naujon vieton atvykus; be to, iš jų galima susekti, ką mano naujokas artinantis šaukimui; kokios jo mintys, jei priimtas; kaip praleidžia laiką, laukdamas išvykimo dienos, pati kelionė; kokios mintys jį aplanko kuopos kazematan išengus ir pagaliau pirmosios dienos kariuomenėj.

Prieš pradėdamas aptarti jų išpūdžius, neiškenčiu nepasakęs, kad iš tų išrašytų lapų, tuoj krinta į akis, kuris rašė atsidėjęs, iliedamas net savo fantazijos ir gamtos vaizdų, atliko darbą sąžiningai ir kuris rašė išdrikusiai, paskubomis bet tik greičiau nusikratyti uždėtą pareigą. Iš lapų galima neapsirinkant spręsti, kuris sąžiningas, tvarkingas, linksmo būdo, griežtas. Taip pat aišku, kuris tinginys, neatidus, nusimėnėlis, neapkenčias darbo. Toks kareivio pažinimas viršininkui duoda daug naudos. Tada galima geriau orientuotis auklėjime ir įvairių pareigų paskirstyme.

Skaitant jų išpūdžius, krinta į akis šeimos papročiai, išleistuvės, o dažnai surandi ir paaiškinimą, kodėl, sakysim, naujokas Juška visuomet prislėgtas, paniures, mažai juokiasi. Pasirodo, kad jis našlaitis, pas svetimuosius augęs, retai gerą žodį girdėjęs; užaugęs be motinos ir tėvo glamonėjimų ir meilės. Vadinasi, nors trumpa, siaura, apimanti vos vieną naujoko gyvenimo tarpą bijografija, tačiau duoda daug medžiagos jam pažinti.

Beveik visi aprašymai prasideda „prijomu“ naujokų ėmimo komisijoj. Nuo ten naujokas pradeda gyventi kitu gyvenimu, jo mintys siekia toli, toli;

jis, priėjęs prie gydytojų, susirūpina, koks jį gyvenimas laukia, jei ponai gydytojai pasakys „tinka“. Daugumas nuliūsta, pakabina nosis, o atsiranda ir tokių, žinoma, rečiau, kurie, išgirdę tą žodį, paėmė iš džiaugsmo. Iš namų išlydėti, niuriai kiutina naujokai apskrities linkui, bet kai pakely sutinka daugiau draugų, jauni būdami nemėgsta tylomis galvoti, tad prasideda kalbos, pasakojimai iš kariuomenės gyvenimo, pagaliau laukai prabilsta daina. Mat, lie tuvis toks žmogus, kurs lengvina slėgiančią savo nuotaiką daina. Dainos žodžiai, tas skardus toli banguojas aidas, išblaško jam, kas širdy velias, kas mintis niurina. Balsas veržiantysis iš dainininko krūtinės atitraukia dėmesį nuo rūpesčio, nes yra noras gražiau paleisti garsą, pritaikant prie dainuojančių bendros gaidos. Naujokų dainos, kartais gal nevisai meliodingos, režiančios klausytojui ausį savo šurkštumu, rasi ir bus pateisinimas, besiruošiant jiems į nežinomą gyvenimą. Kadangi dažnai atsiranda įkaušusių, tai visai pateisinimas aiškus.

Stai ką vienas rašo: „Kai sėdau į ratus, tai biškį buvo markatna, sesutė su mama pradėjo raudoti, bet kada pasiekiau vieškelį, nurimau išgirdęs iš visų pusių naujokų dainavimą. O Panevėžy visai linksmas pasidarė. Kur tik pažiūrėsi, visur jauni vyrai, juokauja, šposus krečia, kitas neiškenčia dainos neužtraukęs“. Arba, „sustoję ant gatvių, įvairias dainas dainavom“, „dainuojam ir niekas širdes nespaudžia“. Dar toliau: „kaip aš atvažiavau Ukmergėn ant prijomo, tai man buvo labai linksmas, kai visi dainavom“. Kiekvienas naujokas, pradėdamas savo aprašymą, nepraleidžia dainos neminėjęs, lyg be jos nepilnas aprašymas būtų. Todėl ir aš apie ją ilgiau užsiplepėjau, manydamas, kad daina tai yra vienas iš svarbesnių dalykų, kuris naujokų nuotaiką parodo.

Paskutines dienas naujokai linksmi praleidžia. Būna tokių, kurie nieko neveikia, susikala tik skrynutę daiktams, lanko pažįstamus, vakarais būriais susirinkę aptaria, kas jų laukia. „Į darbą neinu, tik apžiūriu arklius, sutvarkau bites ir nepasijuntu, kad jau pusės mėnesio nebėra. Tėvas sako: „sūnau, parduok savo žirgą, kol kas tau jau nereikalingas, o kai sugriši, kitą užsiauginsi“. Visų laikų baisiausias buvo laikas, kai pardaviau žirgą“, rašo naujokas, „tik tasai pamačijo, kad reikia permaintyti gyvenimą“. Taip jaunuolis žirgo gailis. Čia yra mažas krislas panašumo į senovę. Gaila berneliui netekti žirgo juodbėrėlio.

Prieš pat išvykstant, keliamos išleistuvės. Pasitaiko čia ir ašarų ir verksmo, ypač mamytės sūnelius apgaili, bet atsitinka ir tokių dalykų: „Mama pradėjo verksti, bet aš nenusimenu, manau, kad visur žmonės. Tuom tarpu, mums besikalbant, atvyksta daugiau kaimynų ir pakviestų draugų. Išgėrėm išleistuvėms, vėl visi smagūs. **Tatulis su mama išėjo pašokti už sūnaus sveikata.** Paskui visi pašokom. Toliau, susirinkę sušuko kelis kartus **valio už naujoko sveikata.** Padėkojau už gerą širdį, linkėjimus, bet kad jau buvo laikas važiuoti, paprašiau brolių kinkyti arklius, pasakiau visiems sudiev ir išvažiavau“. Ir šis pavyzdys rodo ir primena mums senovę: taip daryta prosenių karan sūnus išlydint.

Kol naujokas važiuoja tėvo ratuose, kol jis mato tėviškės laukus, jaučias, lyg važiuotų atlaiduosna ar jomarkan, nes „miestely tiek daug žmonių, tiek trukšmo, maniau, kad jomarkas“. Kitaip pradeda

Mažasis ir didysis naujokai 5 p. p. 3-kuopos.

5 p. p. 3 kuopos naujokai (1929 mt. šaukimo) pirmą dieną kuopoj.

Kadras ir naujokai 5 p. pulko 3 kuopos (1929 mt. V. 4)

Viršininke matyk savo tėvą, vyresniame -- vyresnį brolių, lygiame tau -- sau lygų brolių.

Nėra padėties, iš kurios nebūtų galingos išėities.

galvoti, kai patenka komendanto žinion. Tuoju susivokia naujokas, kad dabar jis jau nebe Kasputis Jonas, bet naujokas Kasputis. Jis turi klausyti visai svetimo, nepažįstamo žmogaus ir tas klusnumas išsamonina taip, kad „mūs buvo labai daug, visi trukšmavome, armydėlį kėlėm, bet kada išėjo komendantas ir perskaitė pavardes, pasakė valanda, kurią reiks išvykti, tai visi nutilom, surimtėjom. O aš, nors buvo dar daug laiko, bet niekur toli neatsitraukiau, bijojau į traukinį pavėluoti“. Manau, daugiau aiškinti šį dalyką — nereikia!

Lydėkime dabar, brangus skaitytojau, naujokus į traukinį. Stebėkime, ką jie mano, kokia jų savijauta. Kad perone yra didelis trukšmas, užesys; dainos ir juokai; kad pasitaiko ašarų, tas, žinoma, ne, domu, nes kiekvienas, kam teko matyti ar važiuoti, visa tai prisimena, vaizduojas. Juokai ir ašaros, linksmos dainos ir liūdni atodūsiai, lyg įprasti skiriantis žmonėms, rodos, taip reikia; bet mūsų naujokai kai ką ir įdomesnio įsigalvoja. Jauni, mat, žmonės „Kaip sėdau į vagoną, truputį širdį suspaudė, gaila su namiškiais skirtis. Padėjęs sunduką, iškišau galvą ir žiūriu. Vienas, matau, pasikūčkiodamas verkia. Įdomu ko. Prieinu. Ko verki — klausiu. — Gaila namų: ūūūū — užbaubia. Aš taip pat namus palieku ir neverkiu. Kiti antai juokias. Tau

negėda verkti? — paklausiau. — Gėėėėdaaaa — dar garsiau subliauja. Man nesmagu pasidarė, toks vyras ir verkia. Tuoju apspito aplinkui naujokai ir prasidėjo choras: „Tu ru ru ru rū, netekau durų“... Juoko buvo labai daug. Tik bejudas traukinys sulipdino mus į vagoną“.

Gali kai kas primesti, kad čia žmogaus jausmai pajuokti, bet bus geriau, kad ne pats kalbėsiu, o naujokas už mane pasakys savo mintį: „Nesuprantu, ko nusiminti išvažiuojant, tuo labiau, verkti. Juk ne amžinai skiriesi su namais. Prabėgs pusantrų metų, ir vėl namie. Argi jau taip bloga tarnauti kariuomenėj. Man brolis perdėdamas, kaip dabar paaiškėjo, pasakodavo apie kariuomenę, tačiau aš nebijojau. Negi prapulsi gyvas žmogus, maniau“. Prie šių žodžių galėčiau pridėti dar ir kitų nuomones, bet nematau reikalo, kadangi nenoras ir baimė tarnauti kariuomenėj mūsų naujokų tarpe jau ir be to dingsta, nuolatos mažėja. Žinoma, nešoka pasiutpulkės Jonas ar Petras išgirdęs, kad jam teksią tarnauti, bet ir nevaikščioja taip, it žemę pardavęs. Tai ne tie laikai, kada ruskis „vaiskan“ ėmė.

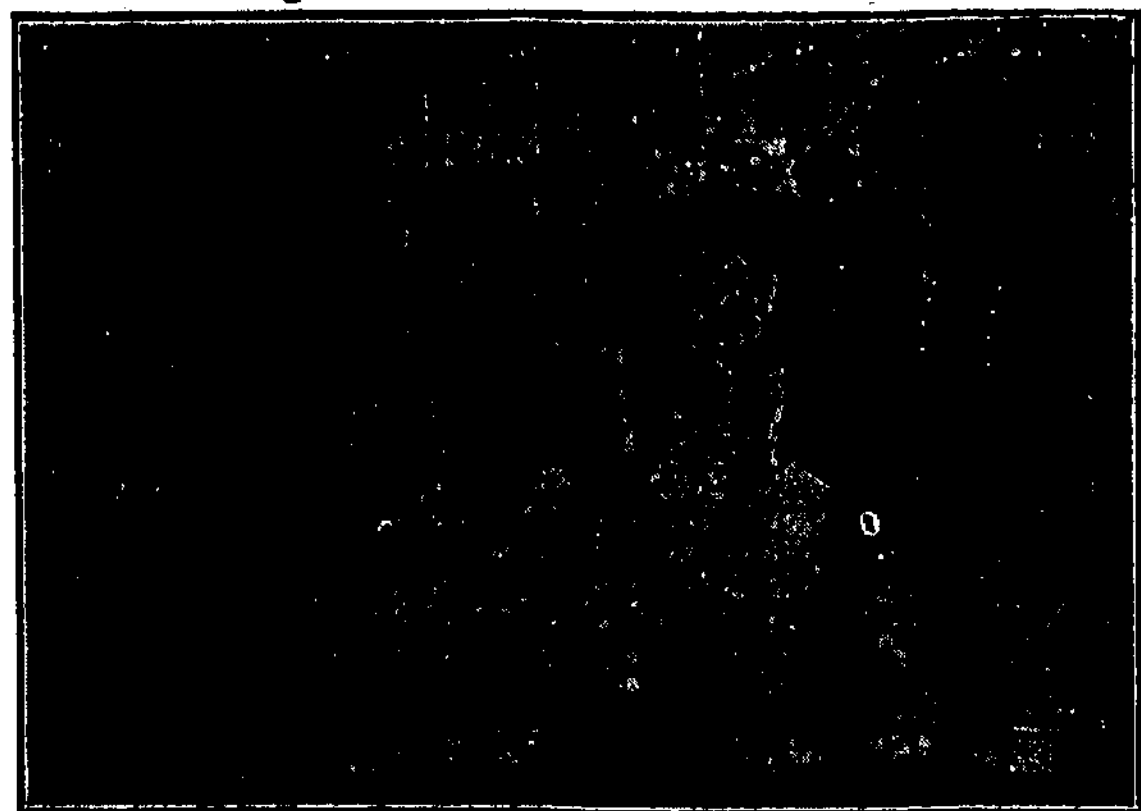
Susėdus naujokams į vagonus, kyla chaosas. Kas vagonas, tai daina, šauksmas, užesys. Pagaliau po ilgo laukimo pasijuntą traukinį, vadinasi, tuoju važiuos. Dabar ir nusiminėliai atgauna dvasią, pri-

sideda prie „kompanijos“, nes vis tiek nieks į juos šiuo metu dėmesio nekreiptų. Kai kas nori savo liūdesį ar skausmą „užrėkti“, nes „kaip dainuojai, užmiršti ko ir kur važiuoji“, arba „lenktyniuojam, kuris vagonas gražesnę dainą išvesim“.

Toks trukšmas tik pradžioje, ypatingai sujudėjus traukiniui ir pradžioje kelionės. Paskui nurimsta, kadangi „gerklės užkimo nuo dainavimo ir šaukimo“. Prasideda kalbos, pasakojimai, kad „dažnai seni kareiviai naujokus skriaudžia, be reikalo kolioja, šluot varo“, pagaliau visus gąsdina mintis „patekti į mokomą kuopą“.

Reikia pasakyti, kad mokomoji kuopa naujokams atrodo vis tik baisoka, gąsdinanti. Jie, dar namie būdami, prisiklauso tokių pasakojimų, kurie nusako ir nušviečia mokomąją kuopą savotiškai. Girdi, „paprasta kuopa eina, tai nieko, bet kad mokomoji žengia, tai žemė dreba. Koją reikia kelti iki diržo, visu padu tvoti žemėn; per gimnastiką tiek bėgti, kol išvirsti; karininkai ten toki pikti, griežti; o puskarininkiai tai tik žiūri, kuri nagan imti“. Dar ir daugiau panašių nesąmonių tenka naujokams išgirsti. Stebies žmogus, iš kur tiek fantazijos ir sklандаus melo pas pasakotoją imas. Tad aišku, kodėl naujokai vengia patekti į mokomąją kuopą. Kam laimė lemia pakliūti, tas pats pamato ir įsitikina, kad mok. kuopoje to nėra, tik įtemptas darbas, drausmė ir griežtumas naujoką sutinka. Vikrus, drąsus, sumanus, drausmingas ir darbštus naujokas visu kuo patenkintas ir labai nenoroms skiriasi su ta kuopa, egzaminams pasibaigus.

Bet grįžkim prie naujokų. Artinantis kelionės galui, mūsų naujokai pradeda tilti: „Ko arčiau Kauno, mažiau dainavom, gerklė užkimo, daug sumigo, kiti sėdėjo kampuose susimastę“. Artinantis į paskirtą vietą, naujokas lyg pabunda iš miego ir pradeda galvoti apie „naują gyvenimą, kas dabar manęs laukia, kokią dalį likimas lems“. Pats kelionės galas dažnai liūdnas. Kiekvienas pajunta, kad jau baigiasi kelionė, vis arčiau ir arčiau tas laukiamas ir nežinomas gyvenimas. Namų laisvė, namų papročiai dingsta, o kas laukia, naujokas nenusivokia. Girdėdamas namie pasakojimus apie kariuomenę, dažnai perdėtus, naujokas atvyksta pulkan blogai nusiteikęs, prislėgtas ir paniuręs. Ji, žinoma, veikia ir ilga, varginanti ir nepatogi kelionė. Ir tas prisideda prie jo nusiminimo. Nors ir tokio ūpo, bet naujokai dar vis dėlto įstengia Kauno stotį paskardenti daina. Randasi jų tarpe dauguma, kur e nugali visus savo vidaus ir varginančios kelionės pergy-

Klaipėdos krašto pasienio pol. vachm. Guštas ir Varnas 1929 mt. spalio 19 d. vakare Kuršių maiše išziokeriojo 9 skardines — 450 ltr. spirito ir 8 skard. — 400 ltr. etero. („Polcijos“ klišė).

venimus, palieka ir toliau linksmi. Šie tad ir palinksmina nusiminėlius ir apsiblausėlius.

Naujokų patikimas stoty ilgai jiems galvoj palieka. Beveik kiekvienas rašo: „Kaip išlipom iš vagonų, tuoj karininkas liepė sundukus sudėti į vežimus, o patiems sustot po keturius. Priešaky pamačiau orkestrą — žvilgančias triūbas. Iš pirmo žingsnio, kad griebė maršą, tai, rodos, nė savo kojom eini, o vėjas neša. Dingo kažkur ir nusiminimas ir rūpestis“. Džiaugiasi taip pat naujokai, kad „sundukų“ jiems nereikia vilkti, kad nuo stoties į pulką gali eiti laisvi orkestrui grojant. Retas kuris buvęs Kaune, dabar, eidamas gatvėmis, neiškenčia nepasidairęs. Tačiau atsiranda ir tokių, kurie eidami iš užpakalio sudraudžia: „Nes dairyk, žiopy!“ Dažniausia tai šauliai, kurie supranta drausmės reikalingumą žygyje, juo labiau miesto gatvėmis einant, kada žmonės žiūri. Pabosta gatvėmis eiti; pirmą kartą tolimas kelias naujokams. „Nežinant kur einame, ilga pasidarė kelionė. Pagaliau priėjome tiltą, paskui pasukome ir nakties tamsoj pamačiau baltus vartus. Toliau didelį kiemą, aukštus namus ir languose šviesą. Supratau, kad jau čia ir bus 5 pulkas, kur aš esu paskirtas“. Taip mini naujokas kelionės galą.

Pirma naktis praleista kareivinėse naujokams taip pat atmintina. Kareivinės vidus, erdvi patalpa, obalsiais ir piešiniais apkabintos sienos ilgam, jei ne amžinai, pal eka jų sąmonėje. „Suradau sunduką ir įėjau į kareivinę. Nežinojau, nė kur eiti. Toki dideli kambariai, sienos paveikslais apkartos, lovos tvarkingai sustatytos ir ilgas ilgas takas tarp kambarių mane nustebino. Ilgai būčiau stovėjęs, jei ne puskarininkis, kuris nuvedė mane ir, nurodęs man lovą, pats, šaukiamas vado, bėgte nubėgo“. Suvesti naujokai į kareivinę tyli, dairosi arba krapštosi apie „sundukus“. Tai dėlioja daiktus, tai valgo, o didesnis išdrisėlis ima kalbinti kaimynus. Tuoj susipažįsta, tampa draugais, pradeda vaišintis, o tūlas ir papirosą pasiūlo. Čia dažnai kyla nesusipratimas tarp dežuruojančių kareivių ir naujokų. Paaiškėja naujokui, kad kareivinėj rūkyti nelėidžiama, kad negalima taip pat valgio likučių palovin mesti, nė taukuoto popierio kur nors kampan sviesti. Naujokus tas varžo ir stebina. Prisiminę namus, tuoj pamato skirtumą. Pradžioje jiems daug kas neaišku; dėl ko tas negalima, dėl ko taip, o ne kitaip; kam reikalin-

Kauno apylinkė žiemos metu. („Jaun. Ka. o.“ klišė).

ga tokia tvarka, ir tik paskui, laikui bėgant, viskas paaishkėja. Idomu, ką sako naujokas apie pirmą naktį. „Lova geležinė, ant sprendžinų, supasi, juda, bet po šonais kieta — šiaudų nėra. Pasidėjau po galva paltą, pakišau ranką ir po ilgos kelionės norėjau užmigti. Miegas nelindo, akys nesimerkė. Tai, vadinasi, aš jau naujokas, ne namie nakvoju. Bėgo mintyse paskutiniai vaizdai ir jų buvau užmigdytas“.

Kitą dieną, kada prasideda tvarkymas, rikiavimas, paskirstymas į kuopas, naujokams toji diena labai trumpa. Nė vienas nesiskundžia ilgų plaukų netekęs, nemini nė pirties, patys sprendžia, kad tie dalykai būtini ir apie juos neverta nė užsiminti. Kada jau įvyksta galutina tvarka, tada kai kas naujokams nesuprantama. „Man keista buvo, kad patiems reikia kareivines šluoti, kad viską pačiam padaryti: ir sagą įsiūti, frenčas sutaisyti, bliūdai, bakai plauti, ko aš namie visai nedariau. Tas pats ir su lova. Ją paklok. antklodę gražiai išlygink, kad jokios raukšlės nebūtų, jas išlygiuok. To viso pradžioj nė nemokėjau“. Suskirsčius į būrius ir skyrius, naujokui keisti atrodo kreipimosi raportai. Gavę viršininkus, jų klauso, nes mato, kad juose randa padėjėjus, mokytojus. Pastarieji pamoko, kaip reikia lova pakloti, kaip daiktus tvarkoj sudėlioti. Pasako, kur pulko krautuvė, ko galima pirkti. Žodžiu, visiems klausimams ir patarimams randa atsakymą pas savo viršininkus. Atsiranda ir tokių naujokų, kurie beprasmiškai bijo savo viršininkų, ypač karininkų: „lėjus viršininkui, visuomet slepiu už kito, bijojau, kad ko nors nepaklaustų“.

Pirmi užsiėmimai naujokams sunkūs. Jiems rodos, kad jie moka ir stovėti ir vaikščioti, o čia dar juos moko, anot vieno „kupras lygina, kreivas, sulenktas per pakinklius kojas taiso“. Kol įpranta į koją eiti, tenka ir pavargti. Juo toliau, juo mažiau nusiskundimų aprašymuose, negut tik maistu, prie kurio staiga reikia priprasti. Vėliau ir tas dingsta.

Taigi, palaipsniui, pradžioj dar apie namus begalvodamas, tai tvarka ir užsiėmimais skūsdamasis, naujokas, trumpam laikui praslinkus, įpranta, susigyvena su tvarka, su reikalavimais ir tampa nebe naujoku, bet eiliniu. „Tik dabar suprantu, kodėl yra tokia tvarka ir viršininkai, kodėl, užgirdus švilpuką ar trimitą, nereikia lovoje drybsoti, visur skubėti ir būti drausmingam. Dėkingas esu tiems, kurie dėl manęs darbuojas ir jaučiu gilią užuojautos žuvusiems už Tėvynę“, taip baigia vienas naujokas savo raštą.

Paskutinį žodį tarsiu jums, vyrai, buvusieji naujokai. Patys dabar matote, kad kariuomenėj tarnauti visai nesunku. Esate jauni, sveiki, kupini džiaugsmo; o kad taip yra, tai galima spręsti iš užsiėmimų ir tos dainos, kuri aidai, grįžtant į kuopą iš pulko aikštės ar iš laukų. Kad esat smarkūs vyrai, sumanūs, tai pasako garsūs ir tikslūs atsakymai į paklausimus, o ta stipri koja, nuo kurios žemė dunda, „brukai linksta“, manot nieko nesako? Oho! Ji taip pat daug ką savo smūgiu reiškia!

Vienas mano prašymas: negąsdinkit savo brolių ir pažįstamų savo laškais ir pasakojimais apie kariuomenę, nes patys matote, kad kariuomenėje nieko baisaus, nieko nepaprasto ir blogo nėra. Jei kartais tenka pavargti, nušalti, sargyboje budėti, tai tas jaunam vyrui sunkumų nesudaro. Juk ir namie gyvendami už krosnies nelindojo. Kas aimanuotų, būtų nepatenkintas, visuomet susiraukęs, kaip nagingė, tam ne kariuomenėj vieta, bet kur nors pas ūkininką pusberniu būti ar užkrosny drybsoti. Aimanomis ar verkšlenimais nieko nepasieksime, tuo priešui nebūsime baisūs, o kad turime priešų, kad laukia mūsų didis žygis, to niekam, manau, aiškinti nereikia. Tad dėkis giliai mintysna, ką moko, būk tvirtas, pasiryžęs, drausmingas karys, nes tik toki ištesės ir nepadarys gėdos protėviams ir ainiams sostinės vadavimo žygyj.

Ltn. Jodauga.

Naujokystės dienos.

Vos komisijon tik stojo Jonas,
Tuoju tapo didis ponas;
Mat, už mėnesio pusanthro,
Reiks kariuomenėn jam eiti,
Todėl nutarė iš anksto
Nieko nebeveikti.
Gardžiai valgo, gražiai rėdos,
Vaikšto pasipūtęs,
Tartum būtų jis urėdas,
Ar koks kalakutas.
Vien tik ieško vakaruškų,
Panos, kur gražesnės,
Dešim kilometrų niekai,
Bet tik širdžiai artimesnės.
Geria litrą jis po litro,
Rūko kuo daugiausia,
Mat, kad būt geru naujoku —
Reik apsvaigti sako.
Paskui skelia kam į žandą,
O atgal jam tenebando,
Nes naujokai laiko frontą
Tartum jų komanda.
O šventadieniais miestelyj

Triukšmą kelia ir šūkauja,
Užgaulioja net praeivius —
Sau pagarbos reikalauja.
Žada svietą jie apversti
Visą aukštyn kojom,
Kolei patys nenuvirsta
Ir mėšluos nepernakvoja.
Arba štai, žiūrėk, Andriejus,
Buvo vyras rimto būdo,
Skaitė laikraščius ir knygas
Ir naktimis nesigrūdo.
Bet naujoku vos paliko
Tuoju tapo jis storžievis,
Visur dūkti jis įniko,
Moters tarė: — jis bedievis.
Per naktis jie trankos,
Labai mažai miega.
Silpsta kojos, silpsta rankos,
Patys lieka kaip iš sniego.
Iš raudonų gražių vyrų
Darosi baidyklės,
Eidami į šalis svyra,
Liemuo prašosi ramstyklių.

Žodžiu, dienos naujokystės
Sugadina bernužėlius,
Ir ne vienas iš jų tampa
Tikras barbarėlis.

Ig. Padaiga.

Lengvasis kulkosvaidis žvalgyboje.

Norint surinkti žinių apie priešą ir vietą, siunčiama pėsčioji arba raitoji žvalgyba. Jeigu žvalgybon yra siunčiamas kautynių skyrius, tai su juo drauge eina ir lengv. kulkosvaidžių grandis.

Lengvojo kulk. grandis, dažniausiai, bus rezerve (branduoly), bet kartais, trūkstant grenadierų, tenka

Būrys apmokomas iš kulkosvaidžio saugumo ir veikimo suvesti. (Sarvučių rinktinės foto).

citi žvalgybon, taip pat, kaip ir grenadieriams. Taigi kulkosvaidininkai privalo gerai mokėti žvalgybos tarnybą ir nepamiršti, kad jų rankose yra galingas šaunamasis ginklas.

L. k. grandies viršininku yra grandininkas. Prieš išvykdamas žvalgybon, grandininkas gauna iš skyrininko ar būrininko žodžiu pareikštą uždavį. Tą uždavinį jis atpasakoja savo žmonėms. Išaiškinus patikrinama: ar visi jį suprato, jeigu kas nesuprato, dar kartą paaiškinama. Nuo šio laiko l. k. grandis eina labai svarbias ir atsakingas pareigas. Be apsaugos eiti negalima. Taigi pirmyn vietai ir priešui sekti grandininkas išsiunčia iš dviejų žmonių patrulį. Patruliams nurodo kryptį, kuria jie turi eiti, ir ką ypatingai kreipti dėmesio ir kokio atstumo laikytis nuo branduolio. Branduoliu vadinama likusieji grandy žmonės. Be to, patrulis būtinai išgauna sutartą ženklą iš grandininko, t. y. tokį, kad grandininkui būtų aišku, ką jis rodo. Balsu pranešinėti negalima, nes priešas išgirstų. Ir patrulis ir branduolys eina prisitaikdami prie vietos, visai slaptai, kad priešas nematytų nei nuo žemės, nei iš oro. Atviras vietas, pav. kalvas, lygų dirvoną, lygumą, žmonės perbėga pasilenkę, po vieną, arba šliaužte per šliaužia. Grandininkas daboja, kad žmonės gerai prisitaikintų, nes neprisitaikdami išduotų priešui visą grandį. O pastebėti žvalgai jau nebe žvalgai. Negalės surinkti tikrų žinių. Taikytojas kulkosvaidį neša pasikabinęs ant peties prie šono ir imantą į rankovę; jeigu rankovės nėra, tai reikia nors žole ar lapais apkaišioti, kad ne taip būtų matomas. Kaukes kiekvienas šaulys laiko paruoštas. Kad netikėtai nepatektų užnuodyton sritin, žemose vietose, pav. slėny, pabaliuose, reikia įsiuostyti, tokiose vietose dujos ilgiausiai išsilaiko. Jeigu katras iš šaulių pajuto įtariamą dujų kvapą, tuojau išpėja ženklą „dujos“, o grandininkas įsako užsidėti kaukes. Po to grandininkas visą grandį nuveda į aukštesnę vietą, kalvą,

kur vėjas dvelkia. Tik tokioje vietoje galima įsitikinti — nuimti kaukę ir atsargiai pauostyti. Jeigu kvapo nebejausti, kaukės sulig ženklu „nuimti“ nuimamos. Šiuo atsitikimu reikalinga patirti, iš kurios pusės vėjas pučia. Jeigu iš užpakalio — galima nuimti anksčiau, bet niekad nereikia skubėti. Apie dujų pasirodymą reikia tuojau išpėti ir kaimyninę grandį.

Grandis, slinkdama pirmyn, besitaikindama prie vietos, neprivalo pamiršti savo svarbiausios paskirties — žvalgyti. Jeigu pakelėj pasitaiko aukštuma, — kalnas, miškas, namas, aukštas medis, grandis sustoja ir apsidairo. Grandininkas ir patrulis įlipa į medį ar ant stogo ir gerai apžiūri vietą pirmyn ir į šonus: ar kas nevaikščioja ir kur slaptesnė vieta toliau eiti. Gerai apžiūrėjus, grandininkas įsako eiti toliau. Visą laiką reikia turėti galvoje apie ryšį. Sutartomis valandomis pranešama apie atliktą žvalgybos darbą. Patrulius grandininkas valdo pats, ženklais. Jis juos ženklų sustabdo, pasiunčia pirmyn ar paragina. Tuo būdu branduolys jaučia, kad pryšaky yra žvalgybos akys. Todėl patruliai turi ne tik gerai pirmyn sekti, bet ir patikimą ryšį su grandininku laikyti.

Reikia vengti kautis su priešu. Žinias rinkti geriau karišku paslaptumu ir gudrumu, bet ne kaunantis. Atidengiant ugnį, aišku, išduos priešui kulkosvaidį, kurį kaip pavojingiausį pabūklą, tuojau stengsis sunaikinti. Anksčiau, negu paleisti kulkosvaidžio ugnį, reikia išžiūrėti priešojėgas. Jeigu pastebėti tik atskiri, du, trys, priešojėvalgai, aišku, nereikia paleisti į juos kulkosvaidžio ugnį, bet stengtis slaptai paimti nelaisvėn. O gal būtų geriau juos paleisti grandies užpakalin ir, užkirtus kelią, suimti. Svarbu yra greit nuspręsti, kaip pasielgti, kad be reikalo ugnies nebūtų paleista. Užpakaly priešojėvalgų, aišku eis, kaip ir mūsiškių, jų branduolys — skyrius ar grandis. Čia ir svarbu nuspręsti — kautis nekautis. Tik nereikia pamiršti, kad žvalgybos uždavinys — ne kautis, bet žvalgyti. Jeigu

Kariūnai mokosi šaudyti sunkiuoju kulkosvaidžiu. (Foto Šulco).

jau nuspręsta kautis, tai paleisti; sulig komanda ar ženklų, staigią, smarkią ir taiklią ugnį, kad viena šūvių eile būtų arba sunaikintas priešas arba daug nuostolių pridaryta. Žmonių l. k. grandy maža 7—8, taigi reikia paleisti ugnį arčiau prislinkus prie priešo, kad ugnis būtų tikresnė.

Jeigu grandis užėjo priešo nežvalgančias dalis, o jo apsaugą, tai reikia paslapčiomis pralįsti užpakalinį ir iš gerai matomos vietos tiksliai apskaičiuoti, kiek priešo yra, kokiose vietose stovi ir ką veikia. Jeigu užpakalin prasiskverbti nepasisekė, pastebėjo ir pradėjo spausti, grandis užima poziciją ir ugnim sulaukia priešą. Kulkosvaidis turi būti pastatytas labai geroj pozicijoje, kalvoje, krūme, bet kad būtų nematomas; taikytojas pasistato kulkosvaidį, maskuoja jį, užtaiso, ir sulig ženklų „ugnis“ atidengia ir sustabdo ugnį. Sekikas turi gerai sekti kulipku kritimą ir taikytojui pranešinėti: pralekia kulipkos priešo vilnį, neprilekia ar kliudo. Sekiko nurodymais ir grandininko komandomis taikytojas ir tvarko taikiklį, didina arba mažina. Prisišaudyti nebus laiko. Ugnis paleisti reikia, pirmiausia, į pavojingiausias taikinius ir kurie kliudo grandies uždaviniui. Jeigu tik ugnis bus staiga paleista ir taikli, tai nors ir stiprus bus priešas, vis tiek neišlaikys. Atsitrauks. Šiuo atveju grandis kaunasi tik tada, jei uždavinys buvo nurodyta, kad žvalgyba privalo surinkti žinių apie priešą ir jo ugnies jėgą. Jeigu priešas pradėjo trauktis — persekioja ir naikina bėgantį priešą.

Visą žvalgytą tarnybą ir kautynes l. k. grandis derina su savo ar kaimynine granadierų grandim. Ryšys tarp jų turi būti patikimas ir be paliovos.

Kai tik priešą pastebi ar susitinka su juo, l. k. grandininkas ženklų ar per ryšio žmogų tuojau praneša skyrininkui ar būrininkui, t. y. tam viršininkui,

Zen. Valaitis.

Savo kardui.

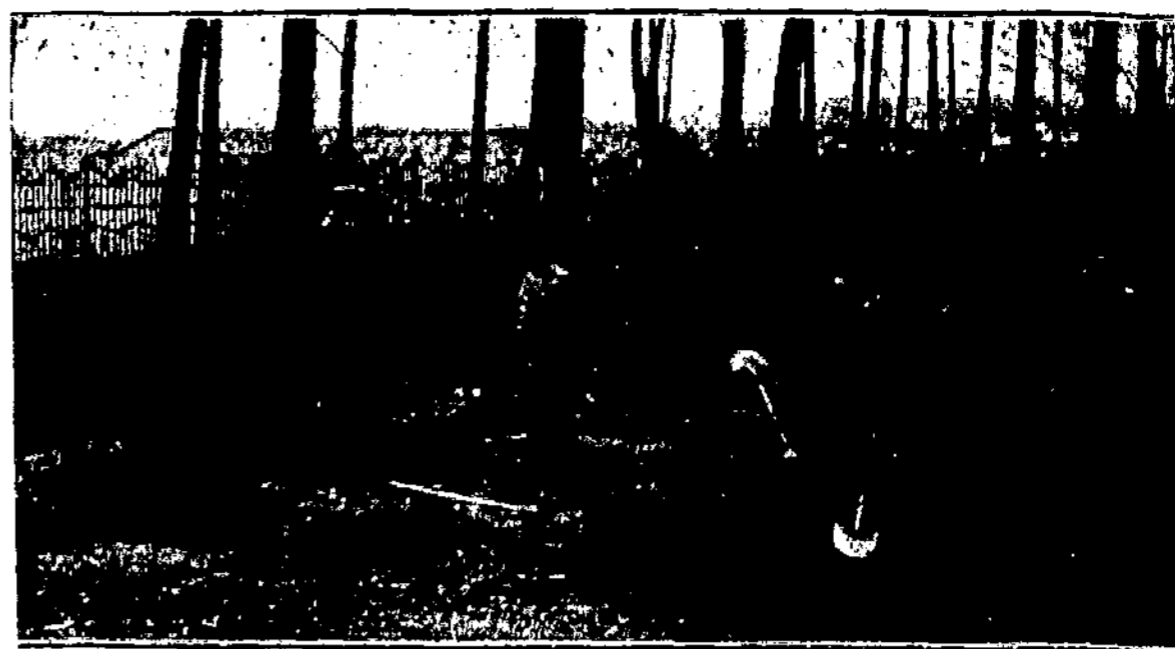
Ko gi žvangi, mano, karde,
Mano karde, kieto plieno?
Ar nelinksma tau ant žirgo,
Mano tėvo išauginto?
Ar netinka jojo vardas,
Kad jis yr' Perkūnas?
Nuo jo balso — šilas skamba,
Nuo jo kojų — dreba žemė!
Nuo jo žvilgsnių — priešai slepiasi...
Ko gi, tarški, mano karde,
Kario širdį apkabinęs!..
Ar netinka tau rūdyti,
Karo puotą prisiminius?!
Tiiki, mano plieno karde!
Aušta žygių rytas... aušta...
Kaupias:
Skausmas,
Kerštas...!
Ei, baltkarti lakūnėli!
Neški kardą mano jauno
Į tą šalį, kur jo laukia!
Lik sveika, mergužė skaisti,
Aš prisiekiau savo kardui
Jojo veidą pabučiavęs:
Kūnui širdį sugražinti,
Širšių lizdą išvaikyti.

Raudonės pils netoli Velluonos. Ją kryžėiviai vadindavo „Baierburg“. Šią pilį pastatė kryžėiviai 1337 m. D. L. K. Gediminas 1338 m. ją apgulus norėjo išgriauti, bet iš ugninio pabūklo, kurį tais metais lietuviai pirmą kartą pastebėjo, buvo nukautas.

Maršas,
Dainos,
Gražūs šypsniai...
Ei greičiau, Perkūne!

Mano kardą saulė jau bučiuoja,
Jojo laukia karo laurai...
Ten gi — Paneriuose —
Bočių vėlės laukia...

Praktiški fortifikacijos darbai.

kuris jį išsiuntė. Praneša štai ką: 1) kuriuo laiku sutiko priešą, 2) kur — kokioj vietoj, 3) kiek jo ir kokia ginklų rūšis — pėstininkai ar raitininkai, 4) ką priešas veikia ir 5) ką veikia pati l. k. grandis.

Jeigu staiga pasirodo priešo kavalerija ar šarvuotis ir jeigu gresia pavojus pačiai grandžiai, grandininkas tuojau praneša ženklų skyrininkui ir įsako grandžiai paleisti ugnį. Žinoma, jeigu pasirodžiusioji kavalerija ar šarvuotis eina visai kita kryptimi ir negresia grandžiai pavojus, tai ugnies nepaleidžia, o tik praneša skyrininkui.

L. k. grandis žvalgant, nors ir gali atidengti ugnį, bet reikia to vengti, nes žvalgybos tikslas yra ne kautis, bet žvalgyti: O žvalgyti reikia: būti nemotomam ir viską matyti. Žvalgas yra tol žvalgu, kol jo priešas nepastebėjo. Taip pat ir kulkosvaidis — galingas pasrodys staigia ir taikia ugnim ir silpnas priešo pastebėtas ir netaiklus.

L. k. grandis baigia žvalgymą tam tikru, uždavinį nurodytu laiku ir grįžta pasakyton vieton. Grįžęs viską praneša viršininkui, kuris jį išsiuntė. *Br. G.*

Klaipėdos krašto atvadavimo 7 metų sukaktuvių minėjimas Klaipėdoje.

Sausio 15 d. yra labai reikšminga visai Lietuvai ir Klaipėdos kraštui. 1930 m. sausio mėn. 15 d. visi lietuviai septintą kartą minėjo

kur 10 val. atvyko Klaipėdos krašto komendantas pulk. leit. Liormonas, lydimas Švietimo ir Spaudos Skyriaus viršininko pulk. leit.

kino bei kalbėjo Marcinkevičius, pulk. leit. Šarauskas, XX rinktinės vado padėjėjas Žemaitis, būrio valdybos pirmininkas Vanagaitis ir būrio vadas Dobrovolskis. Pirmininkas Vanagaitis būrio vardu pareiškė, kad šauliai tikrai uždėtas priesaikos pareigas sąžiningai bei garbingai atliks ir neatsiliks nė nuo vieno garbingo žygio bei Vilniaus krašto vadavimo.

Išvykus iš šaulių namo, gatvėje, visi šauliai prisirikiavo prie čia atvykusios 7 pėst. pulko mokomosios kuopos - garbės sargybos, priešaky su orkestru, ir maršui grojant, gausingos žmonių minios lydimi, nužygiavo į miesto kapines.

Prie paminklo žuvusiųjų už Klaipėdos krašto atvadavimą susirinko gausinga žmonių minia. Čia išsirikiavo garbės sargyba, susidedanti iš 7 p. pulko mokomosios kuopos, pasienio policijos būrio, pasienio policijos laivo „Prezidentas Smetona“ komandos ir gero puskuopio šaulių.

Apie 12 val. įvyko pamaldos bei pagerbimas žuvusiųjų, vaduojant Klaipėdos kraštą. Tarpe atvykusiųjų buvo matyti Klaipėdos krašto gubernatorius ministeris Merkys su žmona, Klaipėdos įgulos viršininkas, daug karininkų, Klaipėdos krašto komendantas pulk. leit. Liormonas su komendantūros karininkais, pulk. leit. Šarauskas, Klaipėdos krašto direktorijos pre-

Sukilėliai puola Klaipėdą.

tą taip reikšmingą dieną. Kiekvienas dar pamena ir iš karių tarpo, ar bent yra girdėjęs, kad lygiai prieš septynerius metus, t. y. 1923 m. sausio mėn. 15 d. Mažosios Lietuvos lietuviai, vergavę 500 metų, netekę kantrybės ir sukilę prieš savo engėjus, ginkluoti stojo kovon su daug stipresniu ir geriau ginkluotu priešu ir po sunkių kovų 1923 m. sausio mėn. 15 d. užėmė Klaipėdos miestą ir visą kraštą ir prisijungė prie D. Lietuvos.

Ši diena šiemet buvo iškilmingai ir tinkamai paminėta. Dalyvavo daug daugiau žmonių ir daug iškilmingiau šis paminėjimas buvo apvaikščiomas, negu kitais metais.

Iš pat ryto visos valdžios bei autonominės įstaigos ir atskiri privatūs namai pasipuošė tautinėmis vėliavomis. Visos valdžios ir autonominės įstaigos visą dieną nedirbo ir buvo uždarytos.

Šventė prasidėjo iškilminga šaulių priesaika šaulių namuose. Šaulių statutai reikalauja, kad visi šauliai, panašiai kaip ir kariai, būtų prisiekę. Priesaika atliekama kuo iškilmingiausiai ir iškilmingomis dienomis. Kadangi Klaipėdos būrio šauliai priesaikos nebuvo priėmę, tai tas ir buvo pritaikinta šiai minėtinai dienai.

Visas Klaipėdos šaulių būrys, priešaky su savo vėliava, susirinko šaulių namo didžioje salėje,

Šarausko ir Lietuvos šaulių Sąjungos centro valdybos nario Marcinkevičiaus.

Klaipėdos krašto komendantas pulk. ltn. Liormonas, prieš priesaiką, pasveikino šaulius. Po sveikinimo, griausmingo valio už ginkluotų jėgų viršininką R. Prezidentą A. Smetoną ir sugrojus Tautos himną, pulk. leit. Liormonas prisaiškino šaulius.

Po priesaikos šaulius dar svei-

Sukilėliai traukia Klaipėdos gatvėmis, išvadavę kraštą.

zidentas Kadgynas su aukštesniais direktorijos valdininkais, uosto direkcijos pirmininkas inž. Visockis ir kiti aukštesnieji viršininkai, valdininkai ir visuomenės veikėjai.

Evangelikų kunigas Redmeris ir pulko kapelionas Keblaitis atlaikė pamaldas bei paminėjo sukilėlių nuopelnus bei drąsą ir pasiryžimą, kurie buvo savo tėvynei ištikimi iki mirties, ir kurių vienybės ir drąsos dėka Lietuvai buvo iškovotas priėjimas prie jūros.

Po pamaldų, pulko orkestrui grojant gėdulos maršą, prie paminklo buvo sudėta apie 10 puikių, gražiais obalsiais — užrašais ir tautiškais kaspinais papuoštų vainikų. nuo įvairių įstaigų bei organizacijų.

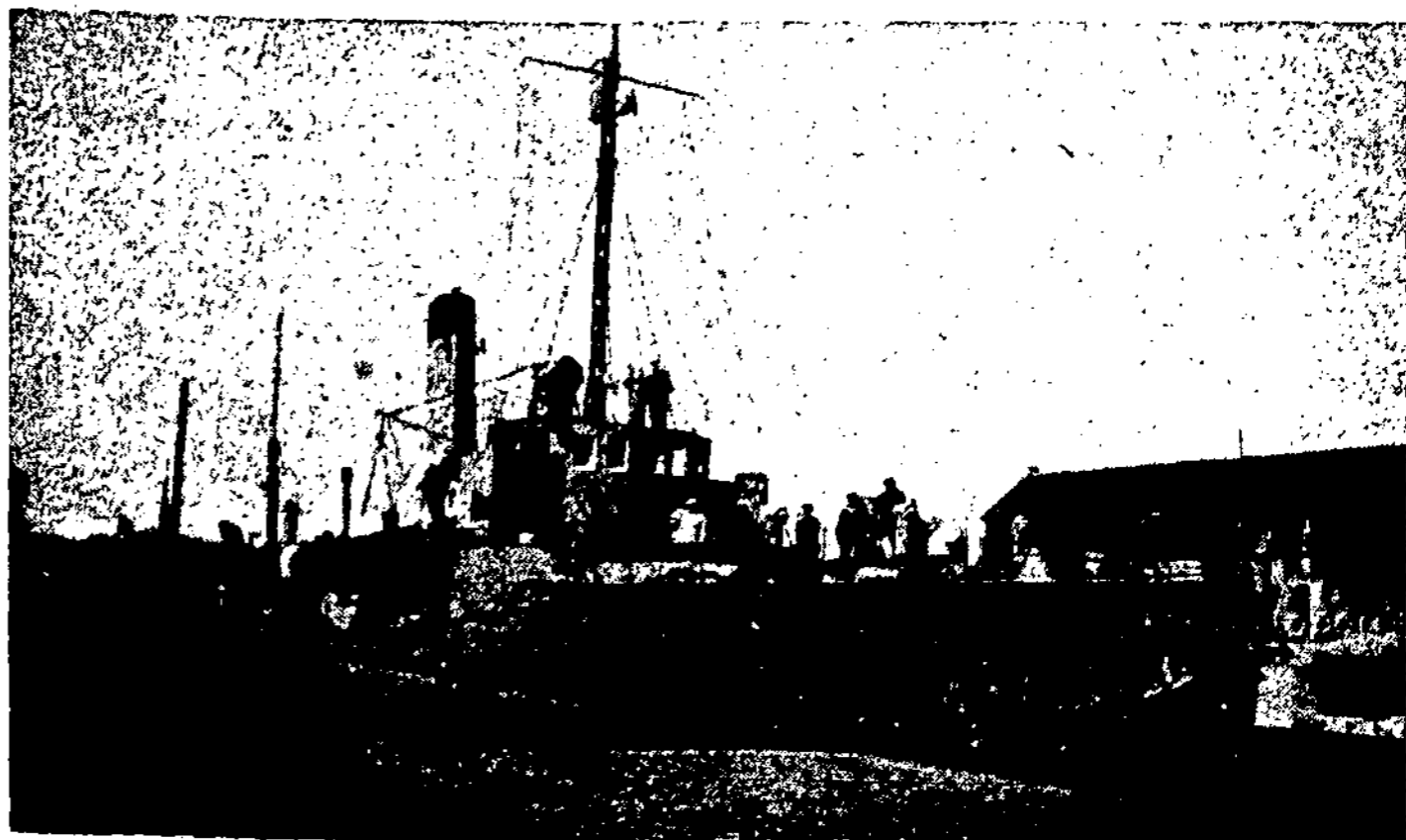
Šia proga Klaipėdos krašto gubernatorius ministeris Merkys pasakė kalbą, kurioje apibūdino žuvusių nuopelnus.

Šaulių Sąjungos centro valdybos vardu kalbėjo Marcinkevičius. Pasibaigus kalbom, pulko orkestras sugrojo Tautos himną.

13 val. minėjimas baigėsi.

Išeinant iš kapinių, Klaipėdos krašto gubernatorius ministeris Merkys praleido iškilmės maršą 7 pėst. pulko mokomąją kuopą, pa-

Lietuvos karo laivas „Prezidentas Smetona“, kuris saugo mūsų Klaipėdos uostą.

sienio policijos būrį, jūreivius ir šaulius.

14 val. šaulių namuose įvyko šaulių surengti iškilmingi pietūs, kuriuose dalyvavo visi buvusieji kapinėse aukštesnieji viršininkai, žymi dalis buvusių 1923 m. sukilėlių, šaulių, karininkų ir kviestų svečių — apie 300 žmonių. Pietų metu buvo pasakyta daug kalbų.

Po kalbų rinktinės vadas Bruvelaitis perskaitė sveikinimo telegramas bei raštus.

Po pietų įgulos viršininkas pulk. Genys visus pietų dalyvius užkvietė į kino „Kammer-Lichtspiele“, kur nuo 17 iki 19 val. buvo parodyta Klaipėdos miesto vaizdai

sukilimo metu, sukilimo organizatoriai bei vadai, dalyviai, sukilimo metu paimtieji belaisviai — yokiečių žandarai ir prancūzai, jų sargybiniai ir kiti. Taip pat buvo parodyta ir filmų iš kariuomenės dalių švenčių bei kitų iškilmių ir kariuomenės gyvenimo.

20 val. šaulių name buvo surengtas šaulių būrio vakaras-koncertas, kuriame dalyvavo Klaipėdos konservatorija, Kauno oper. artistė-dainininkė p-lė Matulaitytė ir Klaipėdos Giedotojų Draugijos choras.

Vakaras buvo svečių gausingai lankytas ir labai gerai nusisekė.

Jonas Nykštukas.

Naminis girtavimas.

Lietuviai kaimiečiai mėgsta įvairiomis pramogomis, kaip krikštynų, vestuvių, vardinių ir t.t., kelti ilgą puotą, kur, susikvietę savo gimines ir kaimynus, vaišina juos.

Tai būtų gražus dalykas, gavęs pradžia iš mūsų protėvių vaišingumo, bet čia visa gadina alkoholis.

Pasitaikė kaime būti puotoj, kur susirinkę gėrė degtinę, vyną ir kitus gėrimus.

„Gers mūsų kūmutė ale gers“ dainuoja nuo degtinės ar vyno įkaušęs „kūmas“.

Baigus dainuoti prasideda prašymas, arba tiesiog vertimas gerti, priminant, jog mes ne viešai, ne smuklėje geriam, o pas kaimyną.

Tiesa. Smuklių girtavimą visi smerkia ir jose lankymasi skaito negarbingu dalyku. Tik girtuokliai profesionalai jas telanko — kiek padoresni žmonės ne visuomet drista ten užėiti, bijodami, kad nenustotų kitų pagarbos ir negautų girtuoklio vardo. Visai kitaip yra su girtavimu šeimoj. Jis nėra smerkiamas taip, kaip smuklių girtavimas. Tie patys svaigalai, tik po kita skraiste, čia randa pasiteisinimo. Taigi čia, o ne smuklėje, ir įpranta žmonės gerti. Nė vienas iš profesionalų girtuoklių nenuėina tiesiai į smuklę: pirmiau jis išmoksta namie girtauti, kur to girtavimo niekas nesmerkia ir blogu nelaiko. Tik vėliau žmogus taip papranta prie svaigalų, kad nebesitenkina namais, o pradeda vaikščioti į smuklę.

Taigi šeimos — namie girtavimas yra tikrojo girtavimo mokykla.

Todėl meskime vaišėse versti gerti ir nemanykim, kad girtavimas namuose nėra smerktinas. St.

Pažinkime Lietuvos praeitį.

Šie 1930 metai yra D. L. K. Vytauto metai. Šie metai pavadinti Vytauto todėl, kad sukako 500 metų, kai mirė įžymiausias Lietuvos karžygys ir politikas Vytautas. Vytautas yra gerbiamas todėl, kad XV amžiuje jis buvo plačiai išplėtęs Lietuvos teritorijos sienas, aukštai pakėlęs lietuvių garbę, pats buvo nepaprastai sumanus, gudrus, karingas ir t. t.

Vytautas ne tik Lietuvos istorijoj, bet ir kitų valstybių istorijose žymimas kaip garsus žmogus.

Jeigu dar kuriems iš mūsų neteko gerai susipažinti su Vytautu ir jo darbais, tai šiais metais jau kiekvienas lietuvis būtinai turime susipažinti su Vytauto istorija. Mes, broliai kariai, kurie namie gyvendami neturėjome progos susipažinti su Lietuvos istorija ir nežinojom ką Vytautas yra padaręs Lietuvai, tai šiais metais, savo kariuomenėje tarnaudami, nė vienas nelikime nesusipažinę su Lietuvos istorija, o labiausiai su Vytauto darbais. Dalių bibliotekose istorijų yra pakankamai, tik nepatingėkime atidžiai pasiskaityti.

Taigi mes, broliai kariai, šauliai ir kiti, kuriems rūpi mūsų tėvynės Lietuvos laisvė ir ateitis, būtinai turime susipažinti ir su jos praeitimi, o svarbiausia apie Vytautą, nes jo viešpatavimo metai yra davę mūsų Lietuvai įdomiausių ir brangiausių vaisių.

V. s. pusk. Vincas Balčiūnas.

Palydint gen. št. pulk. Jakutį.

Š. m. sausio mėn. 23 d. A. Panemunėje, Aukštųjų Karininkų Kursų rūmuose įvyko generalio štabo valdybos III skyriaus viršininko gen. št. pulk. Jakučio, paskirto karo atstovu Latvijai, Estijai ir Suomijai, išleistuvės. Išleistuvėse dalyvavo Vyriausiojo

Gen. št. pulk. B. Jakutis, naujai paskirtas karo atstovu Latvijai, Estijai ir Suomijai.

siojo štabo viršininkas gen. leit. Kubiliūnas, beveik visi Kauno igulos aukštesnieji karininkai ir išleidžiamą bendradarbiai.

Vyriausiojo štabo viršininkas gen. leit. Kubiliūnas nušvietė gen. št. pulk. Jakučio asmenį, jo būdo savybes, taktiškumą, santykius su viršininkais, kolegomis ir valdiniais; lygiai kaip ir jo padarytus štabe nuopelnus. Generalio štabo valdybos viršininkas gen. št. pulk. Gerulaitis apgailestavo, išleisdamas iš štabo didžiai patyrusį štabe darbininką. Kolegų ir bendradarbių vardu pasakė keletą žodžių pulk. leit. Juodišius. Išleidžiamajam buvo įteiktas kuklus albumas su išleistuvių dalyvių atvaizdais. Gen. leit. Nagevičius, gražios alegorijos pagalba, konstatavo gen. št. pulk. Jakučio intelekto aukštą laipsnį, linkėdamas sėkmingos kloties ir pasisekimo tolimesniam jo darbe Tėvynės labui. Gen. št. pulk. Jakutis, atsakydamas į kalbas, karštais žodžiais dėkojo viršininkams ir visiems išleistuvių dalyviams už pagerbią suruošiant jam išleistuves.

Gen. št. pulk. Boleslovas Jakutis gimė 1890 metų sausio mėn. 13 d. Kalviškiu kaime, Dūkštų parapijoje, buv. Zarasų apskrityje (dabar lenkų okupuota).

Karo tarnybon pašauktas 1915 metais. Baigęs Maskvos karo mokyklą praporščiko laipsniu, tarnavo 57 atsargos pulke; rusų - vokiečių fronte — 68 Leib-Borodino imperatoriaus Aleksandro III pėst. pulke ir V armijos štabe.

Griždamas Lietuvon 1918 m. vasario mėn., buvo deportuotas vokiečių nelaisvėn. Grižo iš nelaisvės 1918 m. lapkričio mėn. (po pasaulinio karo paliaubų).

Lietuvos kariuomenėje dirbo nuo pat jos kūrimosi pradžios.

1919 m. — karo mokykloje kaip lektorius - instruktorius. 1920 m. III pėst. brigados, paskui III pėst. divizijos štabo viršininku, Daugpilio fronte prieš rusus - bolševikus, paskui Suvalkijos, Alytaus, Vilniaus frontuose karo veiksmuose prieš lenkus.

1921 m. perkeltas į Vyriausiąjį štabą.

1923 m. baigė Aukštuosius Karininkų Kursus ir išvyko į Bruxelles Karo Akademiją.

Baigęs akademiją, nuo 1926 metų eina Vyriausiajame štabe operacijų skyriaus viršininko pareigas, be to, buvo lektoriumi Aukštuosiuose Karininkų Kursuose.

Į pulkininko laipsnį pakeltas 1927 metais, su vyresniškumu nuo 1924 metų birželio mėn. 23 dienos.

Turi pažymėjimus: I rūšies III laipsnio Vyties Kryžiaus ordeną, III laipsnį D. L. K. Gedimino ordeno, Corona d'Italia Komandoras, I laipsnio Belgų Karo Kryžiaus kavaličius ir kitus.

Bendrai gen. št. pulkininkas Jakutis, būdamas Vyriausiajame štabe nuo 1921 m., savo aukštu intelektu, dideliu džentelmeniškumu, savo būdo švelnumu ir mokėjimu glaudžiai su visais santykiauti įgijo didelės simpatijos ne tik savo srities viršininkų, kolegų ir bendradarbių tarpe, bet ir visų štabo karininkų tarpe. Nuo 1921 m. jam teko du kartu eiti operacijų skyriaus viršininko pareigas. Keliais laikotarpiais gana ilgai ėjo ir generalio štabo valdybos viršininko pareigas. Gerai mokančiam Vakarų Europos kalbas, daug kartų teko važinėti tarnybos reikalais į užsienius.

Gen. št. pulk. Jakučio niekuomet niekas nėra matęs paniurusiu: visuomet linksmas ir gerai nusiteikęs, nežiūrint ar pavargęs ar ne. Išleisdami gerbiamą gen. št. pulk. Jakutį kiek toliau, linkime pasisekimo sėkmingai darbuotis Tėvynės gerovei naujoje paskyrimo vietoje, atstovaujant garbingai mūsų kariuomenei užsieniuose. Džiaugiamės, kad vyriausybė išrinko tikrai pasiruošusį tam darbui žmogų.

Sekmadienį, sausio mėn. 26 d. 10 val. 55 min. gen. št. pulk. Jakutis traukiniu išvyko į Rygą. Jo palydėti į Kauno stotį atvyko visi operacijų skyriaus karininkai, daug jo kolegų ir pažįstamų.

M. K. S.

Pranešimai.

„Literatūros“ knygyne (Kaunas, Laisvės al. 76) rasta Vyties Kryžius I-os rūšies II laipsnio. Pametęs gali atsiimti.

Enciklopedija. „Spaudos Fondas“ leidžia didelę enciklopediją. Enciklopedijos vyriausiuoju redaktorium paskiestis prof. Vaclovas Biržiška.

Išsirašymo sąlygos ir kitos smulkmenos bus paskelbtos greitai laiku.

„Karys“ jau mokyklose.

1919—1920 m. kovų metu dėl Lietuvos nepriklausomybės „Karys“, tuomet dar „Kariškių Žodis“, lankė karius apkasuose, kiekvieną kartą atnešdamas laukiamų žinių ir įvairių skaitymų, ir buvo karių garbingas kovų draugas.

„Karys“ yra mūsų kariuomenės veidrodis, t. y. tos kariuomenės, kur nėra jokių partijų, kur įvairiausios padėties ir nusistatymo asmens žino tik viena — stovėti Tėvynės sargyboje, ginti jos nepriklausomybę ir garbę.

Šiandien ne tik kariuomenės dalys ir piliečiai, bet ir mokyklų mokiniai, pastangomis Krašto Aps. ir Švietimo Ministerijų, gauna šį gražaus turinio laikraštį pasiskaityti.

„Karys“, įvedus skyrelį „Mūsų mokyklos ir būsimieji tėvynės gynėjai“, tampa Lietuvos mokytojo jaunajai kartai auklėti padėjėjas.

„Karys“ padės mokytojui skleisti tautišką ir pilietišką sąmoningumą, Tėvynės meilę, jos gynimo idėją. Primins Lietuvos kariuomenę, jos garbingus žygius, kels troškimą su džiaugsmu ruoštis atlikti paskutinį garbingą žygį — išvaduoti pavergtą Vil-

nių. Nenuostabu, kad ne tik mokytojai, bet mokiniai, gavę pirmus „Kario“ numerius, apsidžiaugė ir tinkamai įvertino abiejų ministerijų pastangas.

St.

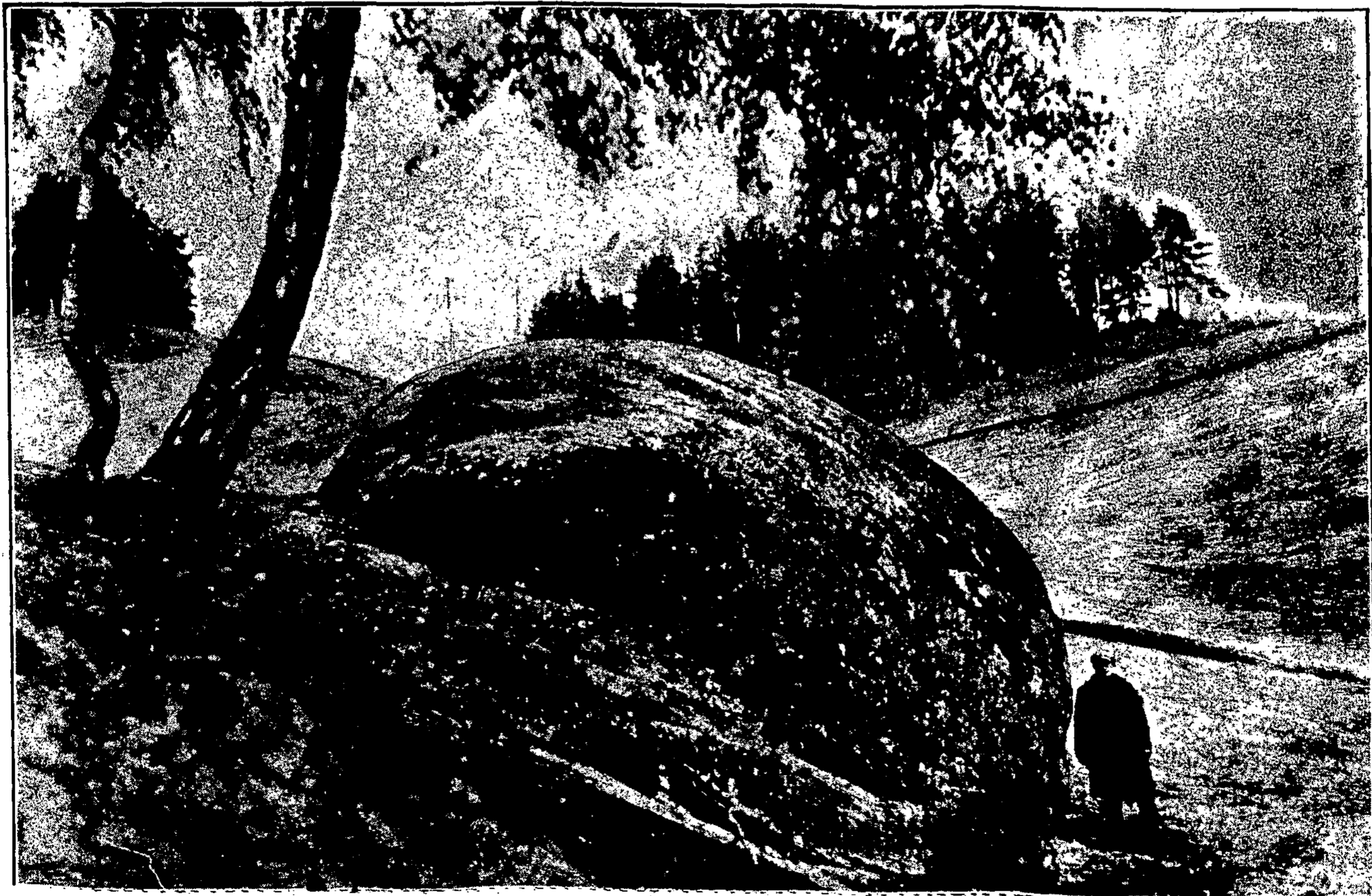
Mokytojo pageidavimai kariško parengimo reikalu.

Europos valstybių kultūringumo eilėj mums, tenka šiuo tuo dar kiek vėliau eiti. Bet, antra vertus, tuo daug ko nenustojame. Nes mums tenka tada daugiau jau išmėgintų dalykų įvesti, mes turime praktikos pavyzdžių iš kitų valstybių. Tuo būdu mažiau mums reikia įvairiems mėginimams iš-eikvoti ir energijos, ir laiko, ir lėšų. Ir nėra sunku, gera kryptim organizuotai, drausmingai ką nors pradėjus, savo kaimynus pavyti.

Taip bus, manau, ir su jaunimo kariškuoju parengimu. Drąsiai pradėta — pusė laimėta, sako Ho-

Daugelis pageidauja, kad šiame skyriuje būtų fotografijų iš mūsų mokyklų ir mokinių gyvenimo. Todėl labai prašome mokytojus ir mokinius siųsti.

Red.

Garsusis Anykščių Puntuko akmuo.

„Naujo L.“ klisė.

racijus. Kariškas jaunimo parengimas duos šaliai neabejotinos naudos. Tik reikia, kad pats darbo vykinimo planas, bent jo gairės, būtų pačioje pradžioje tiksliai paruoštas, tikslingai suderintas su pedagogikos reikalavimais, sistemiškai, palaipsniui sutvarkytas pagal auklėjamųjų amžių, išsilavinimą bei fizinį brendimą.

Kadangi pernai vasarą pradžios mokyklų mokytojų tokiam auklėjimui buvo paruošta ir išleista tik pirmoji laida, vadinas tik užuomazga, o čia visu platumu reikia šio darbo imtis, tai labai būtų pravartu, tiesiog būtina, turėti šiam reikalui tinkamas vadovėlis. Jame turėtų būti nurodyta, kaip pradėti šioj srity dirbti pradžios, kaip vidurinėj ir aukštesniojoje mokykloj. Judesius išmokyti tik iš aprašymų bei nurodymų — praktikos reikalui yra sunkus dalykas. Todėl šį sunkumą palengvinti reikėtų bent gausiomis iliustracijomis. Aiškus dalykas, joks vadovėlis nepavaduos gyvo apmokymo. Bet kol tas negalės būti pilnai įvykdyta, vadovėlis vis dėlto būtinas. O ir tokius parengiamuosius mokytojams kursus išėjus, vadovėlis yra geras daiktas detalėms prisiminti: įvairioms taisyklėms, komandų terminams ir kt. Ttai sakau iš savo ke'olikos metų pedagoginės praktikos ir iš kūno kultūros kursų lankymo patyrimo.

1927 metais kūno kultūros kursuose Aukšt. Panemunėj tarp kitų fizinio lavinimo dalykų buvo keletas ir kariškos rikiuotės pamokų. Jų lektorius buvo kapit. Paura. Šios pamokos visiems be išimties labai patiko. Po įvairių plastikos judesiu, lengvos gimnastikos, graikiškų bei romėniškų šuolių, kap. Pauros komandon patekę, daugelis sakydavo: „Ot, čia tai bent pajunti karišką drausmę“. Tuo anaipol nenoriu neigti kūno kultūros didelės reikšmės bei pirmenybės jaunimo auklėjime, tik pažymiu, kad lygiagrečiai kariškos rikiuotės pamokos mokytojams patiko. Kadangi tų pamokų kūno kultūros kursų programoj buvo maža, būrelis kursų klausytojų privačiai net norėjo suorganizuoti tokius papildomus specialiai kariškos mankštos kaip ir kurselius, savaitės ar 10 dienų ir pakviesti kapit. Paurą jiems vesti.

Kalnai ties Keturių Kantonų ežeru (Sveica.ijoje).

Su kūno kultūros kursams lektorių parinkimu gal buvo kiek sunkiau. Kariško gi parengimo kursams lektorių karininkų, manau, negali trūkti. Tik, kadangi mokytojai nėra eiliniai kuopų kareiviai ir jie įgytą kursuose patyrimą nori derinti su bendru auklėjimo darbu, ča pageidaujama, kad lektoriais būtų parinkti irgi tinkami karininkai pedagogai, jei taip galima išsireikšti.

Gera būtų, kad tokių kursų Lietuvoje, pradedant šiais Vytauto Didžiojo metais, kasmet būtų bent keturiose vietose. Tada greičiau, vienodai ir vienu metu galėtų būti pradėtas varyti šia kariško parengimo kryptimi platus darbo baras. Pačiam, savarankiškai šioj srity pradėti ką, be paruošiamųjų kursų, neįmanoma, jei norima išvengti didelio nevienodumo, nukrypimų, savotiško supratimo.

Kariško jaunuomenės paruošimo reikalas ir tikslas aiškus: padaryti visuomenę pasiruošusią prieš bet kokią galimybę iš priešų pusės. Ką šiandien turim, tik tada tikrai turim, kai nuslinko bet koks pavojus netekti to, ką turim.

Reikia tautą išauklėti herojų pavyzdžiais, drausminga, gyvos galybės, drąsos ir patvaros turinčia. Belgai per 30 metų kovojo dėl savo nepriklausomybės — ir išsikovojo ir kultūriškai sustiprėjo, nes buvo drąsūs ir patvarūs. Mes tokia drąsa ir pasižymėjimu turime kovoti už Vilną—irgi laimėsime. Nes „abejojąs gali būti nuveiktas, paskui drąsųj seka pasisekimas“, sako Howe. *Mokytojas J. Ž.*

Karių daina.

Dunda žemė, skamba plienas
Joja vyrų štai pulkai —
Už tėvynę jie kaip vienas
Eina kautis kruvinai.
— Ei pirmyn, pirmyn, jaunime!
Viltim drąsą užauginę,
Kauti grobikus!
Kelki, broli, balnok žirgą
Seki kardą prie šalies:
Juk girdi — ten šūviai dunda,
Vyki priešą iš šalies!...
— Ei pirmyn, pirmyn, jaunime!
Už mūs brangiąją tėvynę
Už tėvų kapus!
— Vai sudiev, sena močiute
Gal negrišiu iš tenai
Už tave ir už gimtinę
Einu kautis kruvinai —
Ei, pirmyn, drąsiai jaunime!
Viltim drąsą atgaivinę,
Vyti grobikus!

Tu, mergužė, žydraake!
Palydėki pro vartus
Už tave ir už tėvynę
Man kovoti linksma bus!
Ei, pirmyn, pirmyn į kovą,
Ėmę drąsą už vadovą,
Kauti grobikus!
Už tėvynę, brangūs broliai,
Mirtis nebaisi —
Gana kentėm ligi šiolei —
Tad kovon visi!..
Ei pirmyn visi, kaip vienas,
Sutrupės ir priešų plienas
Būsime laisvi!..
Ar jauti tu, brangus broli,
Bus kova žiauri,
Tad jaunieji, pilnu šuoliu —
Priešas netoli!..
Ei pirmyn į seną pilį
Kur mūs brangios vėlės tyli,
Į Vilniaus laukus!..

A. Laurinaitis.

Šnipas.

(Ūkininko pasakojimas.)

Pernai vasarą buvau nuvykęs pas gimines į pademarklinį. Vieną dieną vaikščiojau paneriu ir sutikau ūkininką.

— Kur gi eini?

— Einu, mat, ponas, pas kaimyną, sako reiks jam nuvykti pas viršininką. Sugavo kažkokį plečkaitininką, reiks duoti pastotę.

— Na, kaip gyventi sekasi?

— Nekaip, nekaip! — Ir ūkininkas palingavo galva.

— Prieš karą tai kas kita buvo. Su Vilnium susisiekimas geriausias. Veždavom prekes, turėdavom pinigų. O dabar... Didesnis miestas toli, žmonės nuvargę, neturtingi. Prakeiktas lenkas čia ilindo, biesas žino ko. Ir lenkų čia mažai. Kur ne koks išgama ir tai lietuvis, bet sulenkėjęs. Bet reikia eiti. Gal kada kitą kartą pasikalbėsime. — Ir ūkininkas nuėjo savo keliu.

Kitą dienąėjau į Nerį maudytis. Pakrantėj sėdėjo ūkininkas ir žvejojo. Tai tas pats, su kuriuo anakart kalbėjova.

— Labas, ponaiti, ar maudytis atėjot?

— Maudytis. O kodėl jūs čia žvejojat? Pats darbymetis, į laukus laikas eiti.

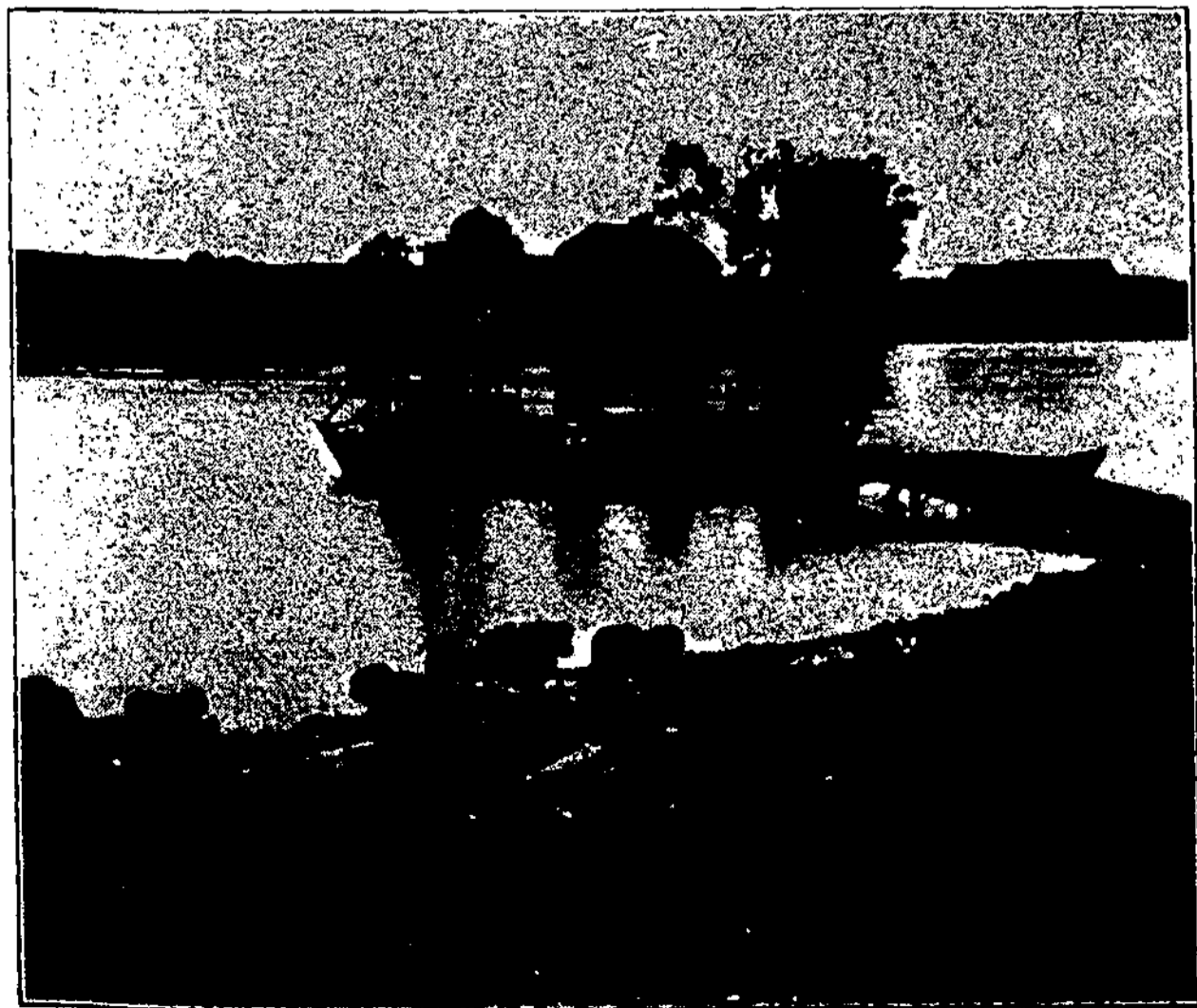
— Laikas, tai laikas. Bet tie biesų vaikai, lenkai, neleidžia sienos pereiti, o mano dalis laukų anoj pusėj.

— Tai blogas daiktas toj pademarklinėj gyventi.

— Blogas, tai blogas, bet dar buvo blogesnis metas.

— Kada gi?

— O gi tada, kada tarp lenkų ir lietuvių nei taika, nei karas nebuvo. Aplinkui kariuomenės nėra. Priviso plėšikų. Daugiausia tai lenkų kareiviai persirengę. Nieko nė pasidėsi. Apuos tie šunes, tai kurią naktį ir čia. Tuoju kratymas, kankinimas. Pasipriešink kiek, kulka į kaktą — ir baigta. Na, tada susiorganizavo mūsų vyrukai ir pradėjo priešintis. Prasadėjo tikras karas. Anie plėšikai, net ir kulkosvaidžių atsiveždavo. Įsiutę plėšdavo, naikin-

Keltavas.

Pamiškėj...

davo, degindavo. Atsimenu vieną atsitikimą. Kartą pas mane užėjo toks vyrukas. Kaimiečio drabužiais apsivilkęs, bet, matyt, kad ne kaimietis. Rankos balutės, nagai išvalyti. „Lenkas“ — dingtelėjo man galvon. O šis kalba tarytum lietuviškai. Paprašė valgio, daviau. Pamažu, pamažu pradėjo klausinėti apie partizanus. Dabar aš supratau, kas per paukštis. A-a, tai šnipas! Ir aš apsimetu nieko nežinąs. O mano paties sūnus partizanų vado padėjėjas buvo. Nieko neišgavęs, galop, jis man pasakė:

— Noriu, mat, įstoti pas lietuvius. Lenkai užmušė mano pačią, dabar aš jiems atkeršysiu.

Taip karštai kalbėjo, jog vos tik nepradėjau tikėti. Atėjo vakaras. Daviau jam nakvynę ant šieno. Pats apie dvyliktą valandą išėjau į kiemą pažiūrėti gyvulių. Žiūriu, kažkas suvarstė daržinės duris. Prisiglaudžiau prie tvarto sienos ir klausau. Viduj kažkas šnibždas lenkiškai. Įsiklausiau ir supratau. Vienas iš jų kalbėjo:

— Neskubink, Mikita, tas ūkininkas greit viską papasakos ir tada mes pirtį tiems „litvinams“ padarysim. Gerai, kad atnešei granatų, gal kada reiks. O raštų nenešk dabar į štabą, bet duok man. Mes paslėpkim čia daržinėj po siją. Jei viskas pavyks, tai atvyk rytoj vakarą.” Jie atsisveikino ir iš durų iššliaužė kažkoks vyras, ir dingo miške.

Kitą dieną parėjo mano sūnus. O aš jam viską išpasakojau. Nė nevalgęs jis pasakė:

— Čia tai svarbūs dalykai, — ir grįžo pas savo draugus.

Per pietus apsimečiau nieko nežinąs apie partizanus. Sakiau, kad rytoj rytą čia atvyks vienas vyrukas ir jis atneš kažkokius raštus. Lenkui tai, matyt, patiko, ir jis pasakė: „Na tai palauksim”. O vakare mano sūnus grįžo su būriu draugų. Ir sučiupo lenkelį. Dar mėgino gintis, bet nespėjo. Iš tikro, pasirodė esąs lenkų šnipas. Vakare sučiupo ir Mikitą. Pasirodė, kad šis esąs vienas lenkų karininkas. Rado ir paslėptus raštus. Tai buvo visoki užrašai apie partizanus.

Čia ūkininkas pertraukė kalbą ir ant kranto išmetė didelę žuvį. Aš nuėjau maudytis.

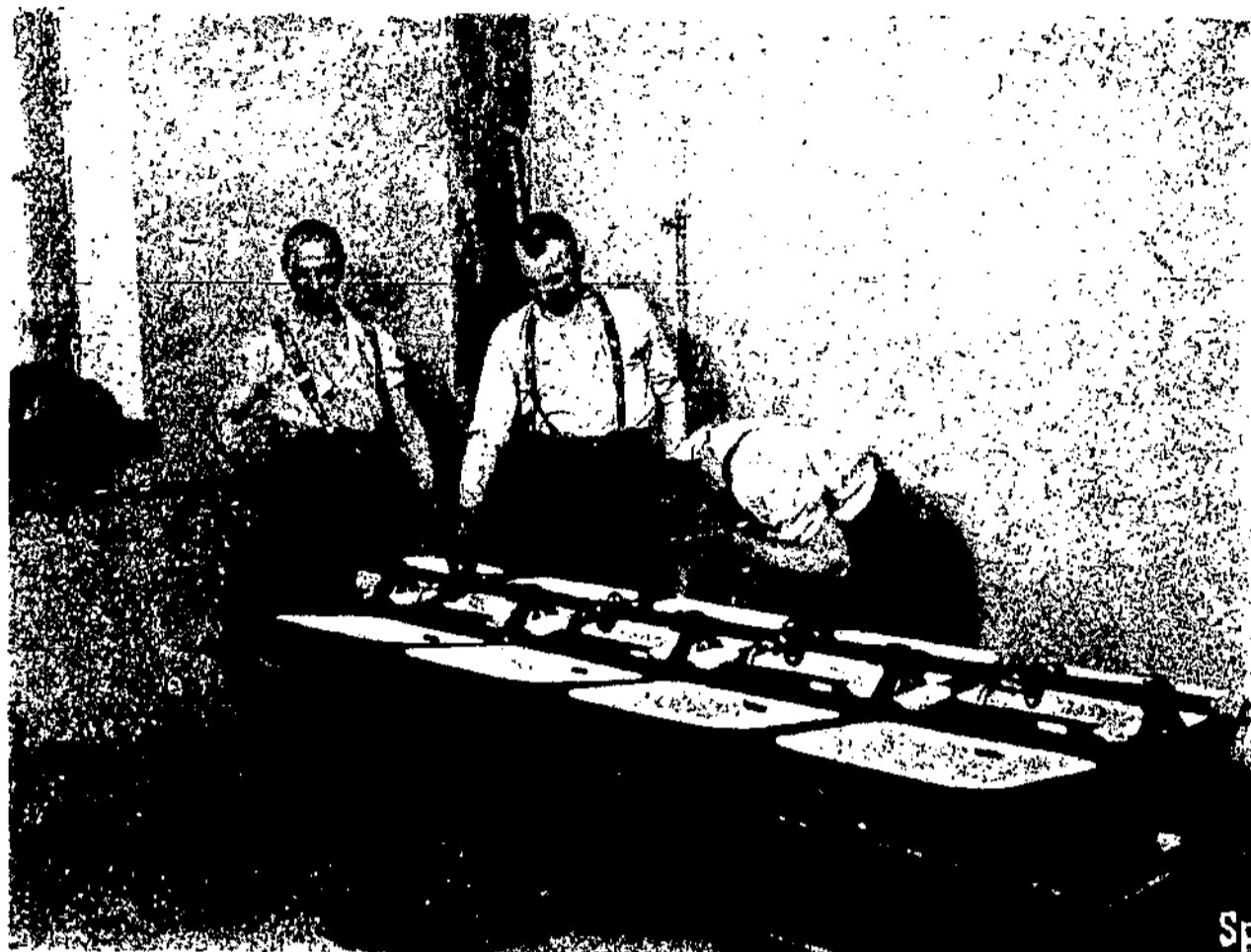
J. Dovydaitis.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

1 gusarų D. L. E. Kunig. Jonušo Radvilos pulkas.

Naujos kareivinės ir naujas gusarų klūbas. Po galutinai padarytų įrengimų, eskadronų dalis persikėlė į naujas kareivines. Gusarams senose kareivinėse teko daug vargo išvargti, nes senos kareivinės vos, vos laikėsi ir, žinoma, neatatiko tiems higienos reikalavimams, kurie bendrai yra statomi. Dabar gi naujas kareivines su senomis, be abejo, negalima ir lyginti. Juk didelis 3-jų aukštų namas gali bent kiek gusariškos įgulos sutalpinti ir duoti apčiuopiamų patogumų. Pirma, kas metasi naujose kareivinėse į akis, — tai erdvumas. Čia jau jokių būdu nestokuos priklausomos gusarui oro kūbaturas. Taip pat gerai sutvarkyta ventiliacija, nes kiekvienas kareivinės langas atidaro savo viršutinę dalį, palietus atidaromąjį prietaisą. Tai tiek dėl oro. Šviesos klausimas (dienos) taip pat tinkamai, pilnai higieniškai išspręstas, sudarant $\frac{1}{8}$ langų išplovimams iš bendro patalpos ploto. Kareivinių sienų kampai moderniškai, apvaliai padaryti, kad būtų galima lengviausia nuvalyti dulkes ir neleisti pasirodyti voratinklams. Grindys medinės, ne asfaltuotos. Pačios kareivinės — kazematinės sistemos. Kareivinėms vandens duoda automatiškas pumpis, įrengtas kareivinių apačioje. Rytą metą (ir bendrai kada tik panori!) gusaras į savo praustuvo kaušą, atskiru čiaptu prie kaušo, įsileidžia tyro, gražaus krikštoličio vandens, nė kiek neblogesnio, kurį gėrė ir vaišino kitus Kauno miesto burmistras vandentiekio atidarymo šventėj! Vanduo didelė priemonė — užlaikyti švariai rankas ir patį save. Dabar gusaras, grįžęs į savo kampaną, tikrai galės papasakoti apie kultūros pradus. Žinoma, jei viskas čia moderniškai rengta, tai negali būti kalbos, kad kareivinės šildomos centraliniais. Šilumos rezervuaras patalpintas kareivinių apačioje, iš kur triūbų sistema eina į kareivines šiluma, iki nustatyto laipsnio. Be to, kiekviena kareivinė turi reikalingų eskadrono ūkiui ir administracijai patalpų. Prie kiekvienos kareivinės yra išeinamoji.

Dabar taip pat turime prie virtuvių ir žmoniškos išvaizdos gusarų valgyklą, kuris kartu yra ir gusarų klūbas, viso pulko kultūriškojo gyvenimo centras. Klūbas atrodo gana jaukiai. Yra scena, kuri jau nebemėgėjiškai atrodo, nes yra speciališkai įrengta. Prie scenos yra įrengti ir artistams(ėms) kostiumuotis ir grimuotis kambariai. Pačiam klūbe iškabinti Respublikos Prezidento A. Smetonos ir Didžiųjų Lietuvos kunig. paveikslai. Klūbo valstybišką tautišką nuotaiką pabrėžia gražus Vytis. Prie klūbo yra pulko krautuvė, kur visko galima gauti. Klūbas beveik kartu su kareivinėms atidarytas. Dabar klūbe dažnai būna spektakliai, šokiai, loterijos, paskaitos ir kt. Be to, yra įvedamas nuolatinis kinas.

Kareivinių prausiate naujose l. g. p. kareivinėse. (l. g. p. foto).

Apdovanotas! Sunkiųjų kulkosvaidžių eskadrono vachmistras Antanas Tverijonas už 1929 m. pasižymėjimą gelbėjant žmogaus gyvybę apdovanotas tarpt. žmonių gyvybės gelbėjimo lygos bronzos garbės medaliu (medaille d'honneur en bronze). Medalį iškilmingai įteikė sausio 11 d. pats pulko vadas. **Žvelg.**

Aviacija.

Kai kuriems aviacijos puskarininkiams pasitarus, perie tais metais buvo sumanyta leisti aviacijos karių laikraštėlį. Šiam gražiam sumanymui pritarė ir aukštesnieji viršininkai. Buvo gautas leidimas ir laikraštėlio „Padangių Aras“ greit pasirodė pirmasai numeris. Kap. Martinkus sutiko redaguoti ir peržiūrėti gaunamuosius raštus. Tai buvo apolografuotas gražiais viršeliais, didelio formato, įdomus savo turiniu ir piešiniais laikraštėlis.

Bet nežinia dėl kurių priežasčių, pasirodžius vos antram nr., laikraštėlio leidimas likvidavosi. Tai gan apgailėtinas reiškinys. Tiesa, prie tuomet buvusių sąlygų, nesant patalpų ir dėl kitų nepatogumų, sunku buvo išsilaikyti ir pačiam darbui duoti atitinkamą eigą.

Dabar gi, turint savo ramovę, susibūrus visoms darbo jėgoms krūvon ir turint didesnę patogumą, šis darbas būtų kur kas lengvesnis. Apie jo naudą kalbėti netenka, manau, kad tą visi gerai supranta.

Ar nevertėtų ramovės valdybai pasirūpinti vėl iškelti šį klausimą ir atgaivinti taip gražų, jau seniau pradėtą darbą? Nejaugi apsileisime kitoms dalims?

V. p. B. Barkauskas.

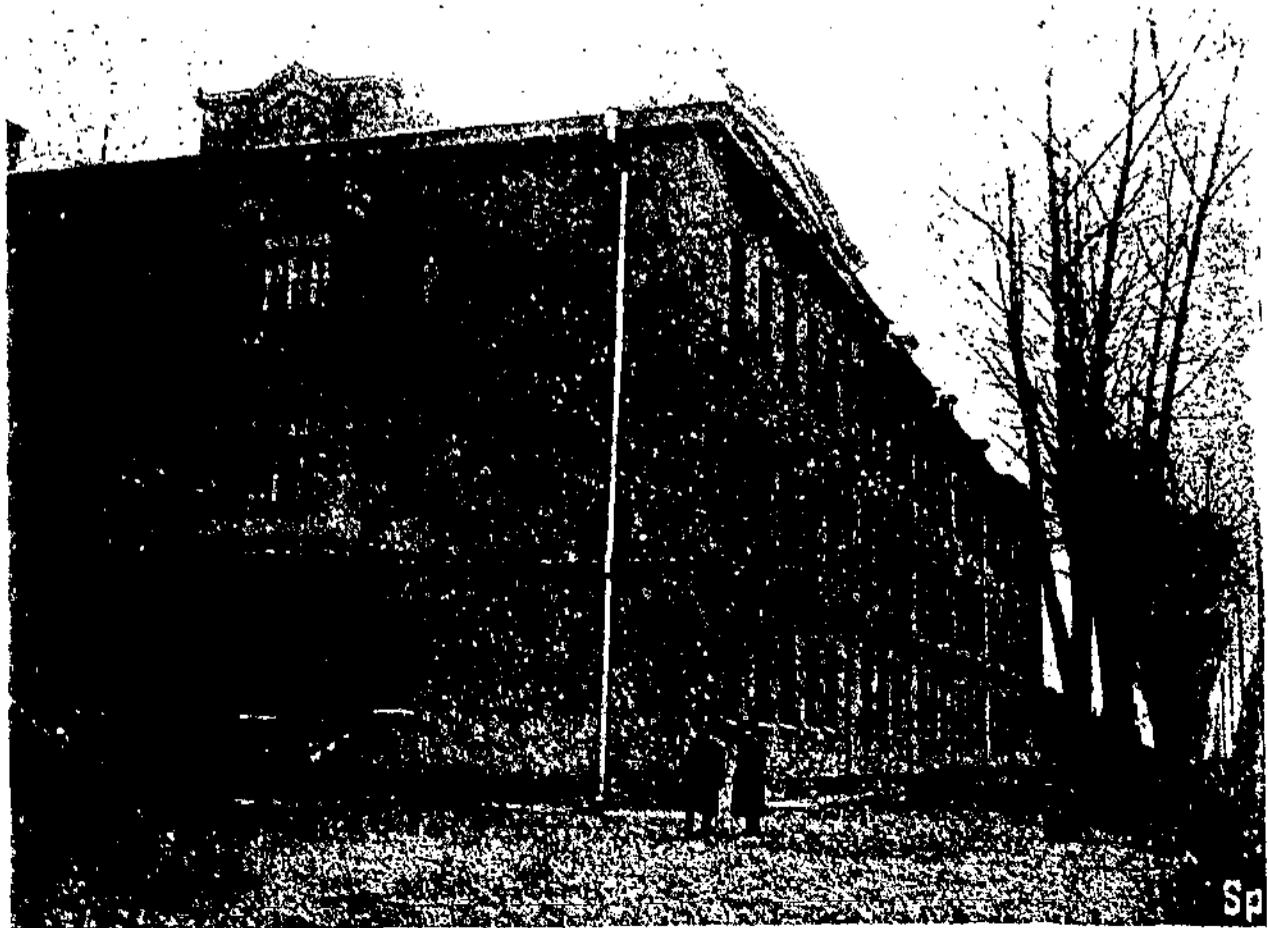
1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas.

Kalėdų šventėms pulkas gavo iš vyriausio štabo spaudos ir švietimo skyriaus kareiviams dovaną — knygų: 15 egz. „Savanoris“ ir 35 egz. „Žvalgo užrašai“.

Minėtos knygos š. m. sausio mėn. 19 d. išduotos į kuopas ir komandas lygiomis ir išdalintos pasižymėjusiems tarnyboje kariams, akivaizdoje kuopų ir komandų kareivių. Ant kiekvienos knygos buvo užrašai: „Atminimui 1-jo pėstininkų Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino pulko N. bataliono N. kuopos bei komandos (laipsnis, pavardė). Už sąžiningą tarnybos pareigų ėjimą Vyriausybė dovanuoja šią „Savanoris“ — „Žvalgo užrašai“ knygą“. Užrašai patvirtinti parašu ir valdžios antspaudu.

Gavusieji gražią dovaną apsidžiaugė, kad ji bus liudiniuku sąžiningos jų tarnybos ir be to, malonus karo tarnybos atminimas. Negavusieji taip pat nenusiminė, nes tikisi gauti ateityje.

V. J. J.

Naujosios 1 gusarų pulko kareivinės.

l gus. p. foto.

Jūs Šaulių gyvenim

Marijampolės mokytojų seminarijos šaulių būrio veikimas vis gerėja. Sausio mėn 12 d. sušaukė visuot. susirinkimą. Jame pildė mokyt. M. Krasauckaitė taikė paskaitą apie Vytautą Didįjį. Įstata nauja valdyba: Vl. Žibinskas — pir. m., C. Akels ir J. Balčius. Pabaigoje meno dalis: smuiko, solo, duetas, dainų solo, duetas.

Būrys veikia ne tik seminarijos sienose, bet prieš Kalėdas (XI-12) būrio šauliai, drauge su gimnazijos būrio šauliais, nuvyko į 9 pulko kareivines ir sėkmingai suvaidino „Sudrumstąją ramybę“ P. Vaičiūno 4 v. dramą. Gražus pasirodymas ir kilnus pasitarnavimas.

Tarabilda.

KARIŠKOS ŽINIOS

Latviai siunčia savo karininkus į Lenkijos karo akademiją.

Latvijos raitelių pulko vado padėjėjas, pulkininkas Buks, priimtas į Varšuvos karo akademiją, jau išvažiavo į Varšuvą. Kalbamojoje akademijoje kursas tęsiasi 2 metu.

Žymus „Latvijos Kareivio“ bendradarbis.

Lenkų kariuomenės laikraščio „Polska Zbrojna“ vyriausias redaktorius V. L. Evert yra nuolatinis „Latvijos Kareivio“ bendradarbis. Paskutiniuose kalbamo laikraščio numeriuose buvo įdėta Evert apysaka „Jo Didybė Atsitikimas“. Ta proga „Latvijos Kareivis“ įdėjo autoriaus fotografiją ir redakcijos prierašą, kuris baigiasi taip: „Redaktorius V. L. Evert yra lankęs Latviją ir daug pasidarbavęs, kad kai kurie lenkų ir latvių kariškos spaudos bendradarbiavimo klausimai būtų sėkmingai išspręsti. Jo vedami leidiniai sistematiškai deda straipsnius apie mūsų kariuomenės gyvenimą, kultūrinius bei visuomeninius klausimus ir t.t.“

Evert apdovanotas latvių „Trijų Žvaigždžių“ ordenu.

Estijos karo lakūnai Rygoje.

Š. m. sausio 14 d. Estijos karo lakūnai: majoras Abel, majoras Haas, leit. Seps ir leit. Reicfaar su dviem lėktuvais atskrido į Rygą. Latvių aviacijos pulko vadas pulk. Skurbe svečiams pagerbti surengė pusryčius, kurių metu majorui Abel ir leit. Reicfaar prisegė Latvijos karo lakūnų ženklus.

Estų karo lakūnai parodė savo lėktuvus, apžiūrėjo latvių aviaciją ir grįžo atgal į Taliną.

Auto transportas karo reikalams.

Lenkų karo vadovybė daug dėmesio kreipia į pasiruošimą karo metu sunaudoti auto priemones. Skubiam didesnių kariuomenės dalių (pav. pulko) permetimui į kitą vietą bus naudojamos jau iš anksto paruoštos automobilių voros. Kiekvienai armijai (2 korpai) skiriama 6 automobilių voros. Vora susideda iš 20 automobilių. Kiekvienas automobilis galės pakelti: 36 stovinčius arba 26 sėdinčius žmones, arba 4 sunkiuosius kulkosvaidžius su jų tarnyba (numeriais), arba 1 lauko patranką su tarnyba, arba 1 lauko virtuvę, arba 3 arklius. Priešaviaciniam apsigynimui kiekviena vora gauna vieną automobilį su zenitinais kulkosvaidžiais.

Judesyje tokia vora užims visą kelią platumon. Viena puse važiuoja pati automobilių vora, o kita puse — ją lydintieji kulkosvaidžiai.

Pereitais metais Lenkijoje buvo arti 30.000 privatiškų automobilių ir 4.600 motociklų.

Geležinkelių militarizavimas.

Lenkų geležinkelių sistematiškas militarizavimas prasidėjo nuo 1927 metų vasaros, kada įsikūrė „Geležinkelių kariško parengimo organizacija“ ir buvo išleisti jos įstatai. Iki 1928 m. organizacijos veikimas buvo silpnas: daugiausia buvo varomas organizacinis darbas ir iš dalies lavinamasi

Amerikos priešaviacinė baterija mokosi šaudyti.

sporte. Tų metų pabaigoje organizacija turėjo 17 skyrių su bendru skaičium 500 narių.

Bet pereitais 1929 metais šis vaizdas žymiai pasikeitė. Organizacija aktingai ėmė verbuoti naujus narius, naudodamasi obalsiu: „kiekvienas geležinkelietis, kuris save laiko lenku, turi būti gelž. kariško parengimo organizacijos nariu“. Organizacijos ugdymui daug padėjo susisiekimo ministerijos tam tikri raginamieji aplinkraščiai.

Viso to dėka, 1929 metais organizacijos narių skaičius smarkiai pašoko. Metų pabaigoje jau buvo 250 skyrių su 20.000 narių.

Geležinkelių militarizavimo tikslas — paruošti juos reikalingiems uždaviniams vykdyti karo metu: geležinkelio linijų ir trobesių apsauga, ne tik nuo priešo aviacijos užpuolimo ir karo dujų pavojaus, bet ir gynimas nuo priešo partizanų būrių veikimo. Be to, draugijos nariai turi neprileisti prie geležinkelių streiko, o jam atsitikus, turi visomis išgalėmis stengtis, kad judėjimas nesustotų.

Ypatingo dėmesio organizacija kreipia į kariško tipo vienetų (būrių, kuopų ir batalionų) formavimą ir karišką mankštą. Kariškam mokymui vadovauja atsargos bei tikrosios tarnybos karininkai ir puskarininkiai.

Fizinio lavinimo centralinė mokykla.

Lenkijos fizinio lavinimo centras yra „Centralinė fizinio lavinimo mokykla“ Poznanėje (įsteigta 1921 metais). Mokykla rengia kariuomenės dalims ir kariškoms organizacijoms, kuriose išeinama kariško parengimo programa, sporto instruktorius ir sporto rungtynių organizatorius.

Mokykloje yra du pagrindiniai skyriai: karininkų ir puskarininkų. Be to, prie mokyklos yra įvairių atskirų sporto šakų: bokso, fechtavimo, plaukiojimo, futbolo ir kt. trumpalaikiai (nuo 6 savaitių ligi 6 mėnesių) kursai. Nuo 1927 metų, prie mokyklos veikia 6-ių savaitių kursai, karininkams ir puskarininkiams, kariškų organizacijų („Strzelec“, „Sokol“ ir kt.) fizinio lavinimo instruktoriams. Taip pat čia yra kursai „sčelcu“ komendantams (viršininkams).

Per visą mokyklos gyvavimo laiką (1921—1929 met.) čia veikė 52 įvairūs kursai. Juos baigė iš viso 2.100 žmonių.

Artimiausiu laiku Bielianuose (ties Varšuva) bus atidarytas „Centralinis fizinio lavinimo institutas“. Čia bus rengiami visų sporto šakų instruktoriai. Mokslo kursas truks du metu. Prie instituto bus įrengtas „Centralinis Lenkijos stadionas“. Atidarius institutą, „Fizinio lavinimo centr. mokykla“ rengs tik instruktorius kariškoms organizacijoms.

Tarybų Rusijos karo aviacija.

Anglų aviacijos metraščio žiniomis Tarybų Rusijos karo aviacija susideda iš aštuoniasdešimt eskadrilių po 12 lėktuvų. Iš šio eskadrilių skaičiaus — 50 žvalgybos, 15 kautynių ir 15 naikintuvų eskadrilių.

Rusija turi 14 karo lakūnų ir aviacijos žvalgų mokyklų.

Kiek pasaulis išleidžia ginklavimuisi.

Pasaulio valstybės kasmet ginklavimosi reikalams išleidžia 25.470 milijonų litų.

Vyras vyrų ir liks.

Onutė. — Vytuk, žiūrėk, žiemą bitės lekia!...

Vytukas. — Čia ne bitės — čia raplanai iš Kauno.

Telefonas ir radio.

Puskarininkis aiškina kareiviams apie telefoną, bet tie jo nesupranta. Tada jis jiems duoda pavyzdį:

— Išivaizduokite, sako, kad telefonas yra didelis šuo, kurio galva yra Kaune, o uodega Ukmergėje. Kai Ukmergėje jį patrauksi už uodegos, tai jis Kaune ir loja. Supratote?

— Taip, tamsta būrininke, suprantame. O kaip yra įtaisytas radio?

— Tai visai tas pats tik be šuns.

Kas jam rūpi.

Atvykusiems į frontą naujokams viršila aiškina, kur čia yra lauko virtuvės, kur šovinių vežimai, kur perrišimo punktas. Vienas inteligentiškas žydėlis prieš jį klausia:

— Pons viršila, prašom pasakyti, kur čia yra nelaisvė.

Bijo nuskęsti.

Jonas. — Petrai, kuo būti geriau lakūnu ar jūrininku?

Petras. — Žinoma, lakūnu!

Jonas. — Kodėl?

Petras. — Nes lakūnai nenuskęsta.

Ką reiškia boksininkas.

Mokytojas. — Jurgi, išvesk šį vaikiną iš vakarėlio.

Jurgis. — Bijau, mažų jį boksininkas.

Guđuoliai. (Iš vasaros nuotykių).

Užėjo baisi audra, ir žaibas smogė į medį, netoliese nuo parako rūšio.

— Vajei! kas būtų buvę, jeigu jis būtų smogęs į rūšį! — tarė ėjęs pro rūšį kaimietis kitam.

— Na, to negalėjo būti! — ramiai atsakė antrasis, — juk ten stovi sargybinis.

— Ach, taip... Žinoma, teisybė! — susigėdęs atsiduso pirmas kaimietis.

Vėjas klūdo.

— Sargyboj ir miegil?

— Aš, tamsta viršila, tik užsimerkau!..

— Užsimerkei?

— Vėjas labai smarkiai pūtė į akis

— Na žiūrėk, kad nepūstų ir mano vėjas!

Prakeikta smarvė.

— Kodėl tu, Baltrau, kai geri stiklę, vis užsimerki?

— Nagi, mat, brolau, tvirtai pasižadėjau savo tėvui, kad niekad nepažvelgsiu į tą prakeiktą smarvę.

KARIAI!

Siųskit daugiau medžiagos į „Kuprinės pabiras“ —

kareiviškų, savų, anekdotų, juokų, posakių, dainuškų, priežodžių, piešinių - karikatūrų.

Čia didelių gabumų nereikia: nugirdai ar išgalvojai — ir rašyk!

Kas tik įdomu, redakcija sunaudos ir dar užmokės.

Naujos knygos.

Medžiotojas. Nr. 7 1929 m. gruodžio m. Lietuvos taisyklingos medž. ir žuklės dr.-jos laikraštis. Eina 4 kartus per metus. Nr. kaina 3 lt.

Žurnalas įdomus ne tik profesionalams medžiotojams, bet bendrai mėgėjams gamtos, medžioklės ir žuklės.

Žurnale daug rašo garsus mūsų gamtininkas prof. T. Ivanauskas. Šiame numery randame labai įdomų jo straipsnį „Raktas plėšriesiems Lietuvos paukščiams apibūdinti“.

Dedama taip pat daug informacijų, atsiminimų ir net istorinių dalykų tarp kurių labai įdomūs „Bieloviežo girios medžioklės“.

Meno Kultūra savaitinis meno kritikos žurnalas. Kaunas. II metai. 1 ir 2 nr.

Šis žurnalas vėl atsigavo ir rodo didelį pajėgumą gyventi. Turinys gerokai pertvarkytas ir darosi daug įdomesnis ir įvairesnis, negu pirmaisiais metais. Praplėsti paties žurnalo uždaviniai — jau nebėra to speciališko ir vienašališkumo, nes anksčiau beveik viską užimdavo tik teatro menas ir reikalai.

Meno kultūra tokia, kaip dabar pasirodė, tikrai turės pasisekimo ir sudomins savo skaitytojus.

Logos filosofijos laikraštis redaguoja prof. Pr. Dovydaitis IX metai, 2 nr.

Turinys:

1. Račkuskas M., Platono Fedonas. Vertimas su paaiškinimais

2. Munnynch. Literatūros mokslas.

3. Eretas. Literatūros nagrinėjimo metodai.

4. Dovydaitis Pr., Dvejos sukaktuvės Europos dvasios istorijoje.

5. Reiny M., Iš nusikaltimo ir teismo psichologijos.

SOTHP Religijos mokslo laikraštis. Redaguoja prof. Pr. Dovydaitis. VI metai, 2 nr.

Vilnius prieš lenkams jį pagrobus. Br. Mikalausko Kaunas, 1930 m. Kaina 30 ct. Išleido Vilniui Vaduoti Sąjunga.

Vaikų žodis. Mėnesinis iliustruotas žurnalas vaikams. Kaunas, 1930 m. vasario mėn. 16 pusl.

Nesiruošiu piršti ši žurnalą kareiviams arba jų bibliotekoms... Tačiau neturime pamiršti, jog kiekviename kareivinių rajone auga karių — karininkų ir liktinių puskarininkų vaikai. O vaikams žurnalas tikrai tinka: gyvas, gražai iliustruotas, įdomus. Palyginus su kitais žurnalais („Žvaigždutė“, „Saulutė“ ir „Žiburėlis“) naujas bene bus pats artimiausias vaikų sielai. Redaguoja prityrusi rašytoja N. Butkienė, kuri jau sukūrė visą virtinę veikalų, skiriamų vaikams, vaikų teatrui. Žurnalą leidžia „Vaikų namelio“ draugija (Kaunas, Kalmų g. 15). Prenumerata metams 5 lt.; ½ met. — 3 lt.

A. R.-as.

P. Ruseckas. *Spaudos Draudimo Gdynė.* 25 metų spaudos atgavimo sukaktuvių paminėjimui. „Spaudos Fondo“ leidinys. Kaunas. 1929 m. Kaina nepažymėta.

Mažoje, vos tik 47 nedidelių puslapelių knygelėje, žinomas „Knygnešio“ redaktorius p. Ruseckas trumpai atpasakoja spaudos draudimo gdynės vargus ir kančias, kai reikėjo lietuviškas knygas ir laikraščius spausdinti Prūsijoje ir slaptai juos platinti. Iš nedidelės dalelės raštų, užsilikusiu Kauno rusų žandarmerijos bylose apie lietuviškų knygų persekiojimą, matyti, kad tik nuo 1889 m. iki 1896 m. buvo patraukta teismo atsakomybėn 273 žm. Tačiau nežiūrint žiauriausių persekiojimų ir visų aukų, įgabnamų į Lietuvą knygų skaičius ne tik nemažėjo, bet vis dar augo. Knygas gabeno ir jas platino visoje Lietuvoje daugybė knygnešių, apie kai kurių žygius kalbamoje knygelėje yra labai įdomių pasakojimų.

Ši p. Rusecko knygelė yra trumpa „Knygnešio“ santraukėlė, kuri buvo skirta platesnei visuomenei susipažinti su spaudos draudimo gadyne, minint 25 metų spaudos atgavimo sukaktuves (1904 m. — 1929 m. gegužės mėn. 7 d.). Tačiau ir kalbamoms sukaktuvėms praėjus, ji nenustojo savo vertės, ir kiekvienam pravartu ją perskaityti.

Mokyklų ir kareivių bibliotekoms patartina ją būtinai įsigyti.

Vaclovas Biržiška. *Kaip buvo uždrausta ir atkovota lietuvių spauda.* Prieinamai atpasakotas draudžiamasis laikas. „Spaudos Fondo“ leidinys. Kaunas. 1929 m. Kaina nepažymėta.

Šios knygelės autorius, žinomas Lietuvos bibliografas ir mūsų universiteto profesorius, trumpai, aiškiai ir vaizdžiai pasakoja, kaip rusų valdžia uždraudė lietuviškąjį raštą, kaip rusai stengėsi įbrukti lietuviams savąsias raides, kaip mūsų žmonės gynėsi nuo tų rusiškų rašmenų ir kaip, pagaliau, atkovojo savąją spaudą. Šis lietuvių tautos erškėčių kelias dabartinei kartai gal jau nebesuprantamas. Tačiau kiekvienas, perskaitęs šią knygelę, nors dalinai supras dar nesenos praeities kančias, kurias daugelis mūsų tautiečių kentėjo dėl gimtosios kalbos spausdinto žodžio. Ši knygelė gal ne vieną paragins pamėgti lietuviškąsias knygas, dėl kurių tiek daug buvo kentėta ir kovota. Mokyklų ir kareivių bibliotekoms ją turėtų būtinai įsigyti.

Jurgis Dovydaitis, mokytojas. *Tautosakos rinkėjo darbas.* „Spaudos Fondo“ leidinys. Kaunas. 1929 m. Kaina 1 lt. 30 ct.

Knygelės įžangoje autorius pasisako renkas tautosaką (daugiausia liaudies dainas) jau nuo 1923 metų. Taigi, turėdamas patyrimo, jis čia ir teikia tautosakos rinkėjams kai kurių praktiškų patarimų, kaip užrašinėti liaudies dainas. Beveik pusę knygelės užima autoriaus surinktų dainų pavyzdžiai. Yra ir 4 fotografijos su akiniuotu vyruku. Tai tur būt ir yra pats autorius.

Knygelės vertė, žinoma, neaukščiausia, bet vis dėlto ji kai kam gali būti ir naudinga, nes šios rūšies literatūros pas mus beveik nėra.

Ši knygutė mokyklų ir kareivių bibliotekoms tinka.

Lietuvos Sesuo. Lietuvos gailestingųjų seserų sąjungos mėn. žurnalas. 1 nr. 1930 m. sausio mėn. I metai. Leidžia: Liet. Gailestingųjų Seserų Sąjunga. Atsakingas redaktorius: Ona Bakšytė. Redakcijos ir administracijos adresas: Kaunas, Vaikų Ligoninė. Žurnalo kaina: metams 6 lt., atskiras nr. 1 lt.

Redakcijos atsakymai.

Visų savo bendradarbių prašome, kad rašydami ar tai ką nors iš beletristikos, arba šiaip įvairiais klausimais rašinių, vartoti kuo mažiausia retai kam pažįstamų žodžių. Rašyti reikia kuo paprasčiausiai, gyva ir kiekvienam suprantama kalba. Ypač ką tik pradedantieji rašyti, norėdami save parodyti išmokslingais, išmargina savo rašinius liaudžiai nesuprantamais, svetimais žodžiais. Tai neparodo išmokslingumą, bet tik nesugebėjimą savo žinių pritaikinti gyvai kalbai. „Karys“ daugiausia yra skaitomas iš sodžiaus kilusių jaunuolių, todėl prie jų ir reikia taikintis.

Be to, redakcija yra užversta tokiais feljetonais, eilėraščiais, bei apysakutėmis, kurie ir tekalba vien apie meilišku nuotykius kareivių su mergomis už kareivinių rajono arbatostogose. Jeigu dėti tokius raštus, tai atrodytų, kad kareivio gyvenime nieko įdomesnio nėra, kaip tik meiliški nuotykių. O iš tikrųjų taip nėra! Kareivio gyvenimas yra įvairus. Temų galima įvairių pasirinkti ir iš įvairios srities. Todėl prašome iš savo bendradarbių tokių raštų, kurie mažiau kalbėtų apie „romanus“, o daugiau iš kareivių gyvenimo tiek kareivinėse, tiek tarnyboj, mokymo, švietimo, sporto ir kt. srityse.

Vevir. „Kareiviška laimė“ ir „Atsitikimas savanorio gyvenime“, *Jono* „Iš Anglijos papročiu“, „Kaip pardavinėja šunis užsieny“, „Turkijos reformacija“ ir „Teisme“, *V. Rodavičiaus* „Čigonas kareivis“, *P. Gaublio* „Į žygi skubėkim!“, *A. Mangio* „Taip ilgis gusaras“, *Ltn. J.* „Kpt. Markevičių palydint“, *A. Laurinaičio* „Budėk, kary!“, „Į kovą išjojant“, *Jono V. R.* „Pritaikytas receptas“, *Moksl. A. V-ko* „Pirmoji kelionė aplink žemę“, „Napoleono arklys... be uodegos“, *v. p. A. Urbono* „Naujoko Pempės nuotykis“, *Dėdės Jono sūnėno* „Mano piršlybos“, *Vokapgio* „Bieso kerštas“, *Metūgio* „Televizija“ ir „Traukiny“, *Smeltyniško* „Kario“ korespondento Petriko žmona Onusė“ *A. Jokimo* „Nevykę manevrai“, *Sniegiaus* „Gusaras“, „Tėvynė!... laisvėki!“, *V. Zumaro* „Laisvės ilgesys“ ir „O Vilniau, Vilniau!“, *J. Dociaus* „Kary!“, „Vilniau!“, „Ei, žirgeli!“, *v. p. Orino* „Naujoko atsiminimai“, *Jono S-ko* „Atsimokės“ netinka. Nedėsime.

Lazdynų apuokui. „Rožėms ir lelijoms išklosiu tavo žygių kelius“... nedėsime, nes per daug išplėstas ir nekariškas dalykas. Neprišuntus pašto ženklų, redakcija rankraščių negražina.

P. Maineliui. „Žemaitis atsarginis“ silpnas ir be to, labai ilgas. Nedėsime.

S. Kurkiui. „Tu kareivis“... nedėsime, nes tema jau sena ir rašyta „Kary“.

Galvosūkių 3 nr. sprendimas.

1. Satira. 2. Tyra. 3. Yra (suirti). 4. Yra. 5. Byra. 6. Rasa.

Gerai išsprendė šie asmens: moksleivės šaulės 1) J. Jurkšaitė ir 2) G. Širvinskaitė (Marijampolė); moksleivės 3) A. Šelmytė ir 4) P. Slivinskaitė (Marijampolėje); 5) Ben. Rumša (VI fortas), 6) ats. v. p. A. Šeštokas (Vyr. Št.), 7) v. p. J. Paliulis (2 p. p.), 8) v. p. Juozas Kvieska (4 oro esk.), 9) v. p. Girdauskas (Karo Mok.), 10) v. p. K. Vadzišius (1 p. p.), 11) j. p. Macijauskas ir 12) j. p. J. Maskoliūnas (Karo Techn. Št.); 13) gr. V. Dapkūnas (4 art. p.), 14) eil. J. Pakalniškis (2. p. p.), 15) eil. J. Jasinskas (1 oro esk.), 16) eil. Bakutis (aviacija), 17) eil. A. Bernotas (san. pusk. mok.), 18) A. Baronas (aviacija), 19) Petras Plevokas (I k. ap. št.), 20) Florijonas Tkačys (Kėdainiai), 21) V. Kondratas (Klaipėda II.); moksleiviai: 22) Br. Januškevičius (Šiauliai), 23) V. Kijauskis (Plungė), 24) J. Jurkus (Plungė), 25) J. Kuzmickis (Jurbarkas), 26) Juozas Gritėnas (Kaunas), 27) Stepas Dovidonis (Kėdainiai), 28) V. Pranskūnas (Kaunas), 29) Napoleonas Volkas (Kėdainiai) 30) Donatas Gūžys. (Šėta), 31) P. Mainelis (Rokiškis); ir kt.: 32) A. Naruševičius (aviacija), 33) Vera Rimdžiūtė-Kasperavičienė (Šiaudinė), 34) Petras Tumas (Kamajai), 35) J. Baltušis (Vyžeičiai), 36) Natalija Geniušaitė (Prancai), 37) E. Kriaučiūnaitė (Telšiai), 38) O. Balsienė (Josvainiai), 39) Ignas Markeliūnas (Alytus), 40) ats. v. p. VI. Lapačinskas (Šlapučiai), 41) Juozas Voveris (Aukštadvaris).

Su automobiliu į Alpių viršūnes.

Viena iš aukščiausių Alpių viršūnių, Mottarore, buvo neseniai pasiekta automobiliu. Po sunkios 3 valandų kelionės italų sportininkas Alberganti pasiekė mažą firmos „Fiat“ automobiliumi pačią viršūnę.

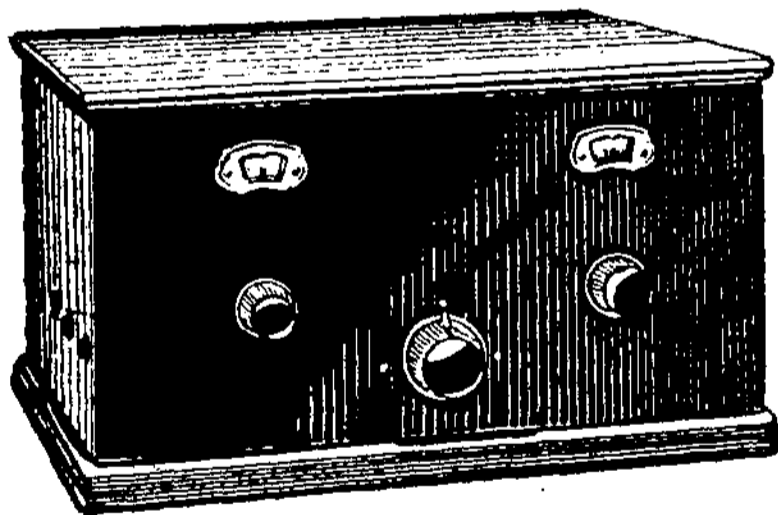
Šiuo žygiu buvo padarytas naujos rūšies rekordas.

Saugi vieta indeliams. Taupymo dėžutės, Visos bankinės operac.

Lietuvos Koperacijos Bankas
Kaunas, Laisvės alėja 62.
Savi namai) Tel. 104, 746, 922.

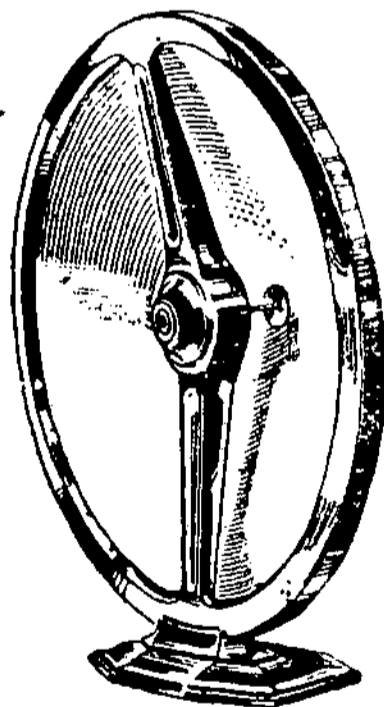
Geriausiai aprūpinsi savę ir valkus, pasidėdamas pinigus

ŪKIO BANKE
Turtas 15 milijonų litų. Moka aukštus nuosimčius. Ūkio Banką rasi kiekviename apskr. mieste

B-vė ELFO
Kaunas, Laisvės al. 52
Tel. 524

Siūlo iš sandėlio patogiausius ir naujausius radio imtuvus 6 lempučių SFR 29/30. Pigus ir patogus aptarnavimas pigiausių prietaisų radio lempučių pagalba. Aparatai veikia be antenos. Dėl dra nepavojinga, perkūno metu galite klausyti.

Kareivi, šauly ir šiaipjau jaunuoli!
Pats skaityk „K A R Y S“
ir kitus ragink jį skaityti.
„KARYS“ metams kainuoja 8 lt., 6 mėn.
— 4 lt., 3 mėn. 2 lt.

Galvosūkių 5 nr.

(Vertinamas 1 tašku).

Šarada

Kas aš?

Su v visiems aš reikalingas.

Su g gyvuliams naudingas.

Su ž jūs rasit mane ūky.

Su k drašus, kareivi, būki!

Vllutis.

Pasaulinės futbolo pirmenybės.

Užsienio laikraščiai paskelbė pasikalbėjimą su Uragvajaus pasiuntiniu Austrijoje, sąrašys su įvykstančiomis šiais metais pasaulin. futbolo pirmenybėmis Montevideo mieste. Pasiuntinys reiškia pasigallėjimą, kad daugumą kviestu Europos valstybių dalyvauti pirmenybėse atsisakė. Kalbėdamas apie finansinį klausimą, pasiuntinys pareiškia, kad kiekviena komanda gauna iš pirmenybių rengimo komiteto po 15.000 dolerių ir be to dar turnyro metu kasdien po 75 dolerius. Be šių pinigų kiekviena valstybė, dalyvaujanti turnyre, gaus tam tikrą procentą iš gautojo pelno.

Iš Europos valstybių jau galutiną sutikimą davė: Belgija, Jugoslavija ir Ispanija. Dar tikimasi gauti sutikimą Anglijos ir Italijos. Kitos valstybės, nežiūrint gerų sąlygų, atsisakė.

Pirmenybių laikas jau paskirtas, jos įvyks nuo liepos 15 iki rugpjūčio 15.

Nepaprasta bausmė už greitą važiavimą.

Kovoje su per greitu automobiliais važiavimu, visame pasaulyje tvarkos darbotojai griebiasi įvairių priemonių, kad apsaugotų ramius pillečius ir tinkamai nubaustų neklauzadas.

Savotišku, o gal ir tinkamesnių priemonių griebiasi vienas iš Amerikos miestų.

To miesto tvarkos saugotojai išleido privalomą įsakymą, kur yra vienas paragrafas, kuris numato šoferiui lygiai taip ir keleiviams, važiuojantiems uždraustu greltumu, be piniginės pabaudos, priverstinai šluoti gatves po vieną valandą.

Ekonominės Karių Bendrovės Valdyba skelbia bendrovės narių žiniai šį visuotinio susirinkimo nutarimą:

„Išreikalauti iš visų bendrovės narių papildyti savo privalomąjį pajų iki 20 litų“.

Geriausia cukrainė Kaune

[st. 1852 m. **KONRADAS** [st. 1852 m.
Laisvės alėja 25 nr. Telef. 107 ir 726

Įvairių rūšių kepsniai, tortas ir keksai. Šokoladiniai saldainiai ir marciponai. Savi išdirbiniai. Užsakymai atliekami skubiai ir rūpestingai.

LIETUVIŠKA PIRMOS RŪŠIES
kavinė ir cukrainė

„LAIMĖ“

Laisvės alėja 32 nr.

Duodami pietūs ir vakarienės.

Patys geriausi pianinai, rojaliniai, fortepijonai, fisgarmonijos ir patefonai tik pas

J. Arbibblatt Laisvės al. 43,
Tel. 4-36